

***Archeologisch proefsleuvenonderzoek
Moorslede Tuimelarestraat***

Willem Hantson, Bernard Van Couwenberge,
Caroline Ryssaert & Marc Brion

COLOFON

Opdracht:

Archeologisch proefsleuvenonderzoek

Tuimelarestraat, Moorslede

Opdrachtgever:

West-Vlaamse Intercommunale
Baron Ruzettelaan 35
8310 Brugge

Opdrachthouder:

Antea Belgium nv
[Posthofbrug 10](#)
[2600 Antwerpen](#)

T : +32(0)3 221 55 00
F : +32 (0)3 221 55 01
www.anteagroup.be
BTW: BE 414.321.939
RPR Antwerpen 0414.321.939
IBAN: BE81 4062 0904 6124
BIC: KREDBEBB

Identificatienummer:

129818.10

Datum: status / revisie:

Februari 2010 Definitief

Vrijgave:

Jan Parys, Contractmanager

Projectmedewerkers:

Willem Hantson, Van Couwenberghe Bernard,
Ryssaert Caroline & Brion Marc

© Antea Group 2011

Zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Antea Group mag geen enkel onderdeel of uittreksel uit deze tekst worden weergegeven of in een elektronische databank worden gevoegd, noch gefotokopieerd of op een andere manier vermenigvuldigd.

Inhoud

1 Inleiding	5
<i>1.1 Situering</i>	5
<i>1.2 Doelstellingen</i>	6
<i>1.3 Gegevens</i>	7
1.3.1. Bodemkundig	7
1.3.2. Archeologisch	7
1.3.3. Historisch	8
2 Methode	13
<i>2.1 Veldwerk</i>	13
<i>2.2 Verloop</i>	13
<i>2.3 Verwerking</i>	14
3 Resultaten	15
<i>3.1 Bodemopbouw</i>	15
<i>3.2 Sporen en structuren</i>	18
<i>3.3 Synthese</i>	28
4 Waardering en aanbeveling	29
5 Bibliografie	30
6 Bijlagen	32
<i>6.1 Afbeeldingenlijst</i>	33

Proefsleuvenonderzoek

Vergunningsnummer: 2010/421

Aanvrager: HANTSON WILLEM

Naam site: Archeologisch proefsleuvenonderzoek, gelegen aan de Tuimelarestraat in Moorslede.

1 Inleiding

In opdracht van de West-Vlaamse Intercommunale heeft Soresma, sinds 5 januari 2011 Antea Group, een archeologische prospectie d.m.v. een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd, voorafgaand aan de inplanting van een ambachtelijke zone aan de Tuimelarestraat te Moorslede.

In het kader van het 'archeologiedecreet' (decreet van het Vlaams Parlement 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop archeologische waarden zich bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd zullen worden.

Het proefsleuvenonderzoek, van maandag 29 november 2010 tot en met dinsdag 14 december 2010, en de daarop volgende verwerking en rapportage werden uitgevoerd door archeoloog Willem Hantson (Soresma nv) als projectleider en archeologen Bernard Van Couwenberghe (Soresma nv) & Caroline Ryssaert (Soresma nv) als assistenten. Archeoloog Marc Brion (Soresma nv) & topograaf Jonas Van Hooreweghe (Meetburo) stonden in voor het opmeten van sleuven, kijkvensters en structuren. RTS leverde de kraan, bediend door Joël Vanhoenacker, Marnix Verijser, Stijn Verijser & Alex Coene. De administratieve begeleiding gebeurde door de Vlaamse Overheid, Agentschap Ruimte en Erfgoed (Sam De Decker). Contactpersoon bij de opdrachtgever is de heer David Loeys. Marc Dewilde (VIOE W.-VI.) stond in voor de wetenschappelijke begeleiding. Veel dank zijn we verschuldigd aan de gastvrijheid van Gerda Vanclooster die ons elke middag weer op temperatuur liet komen met een warm maal.

1.1 Situering

Moorslede ligt in zuidelijk West-Vlaanderen tussen Roeselare en Ieper op een uitloper van de hoogte van Passendale. De gemeente Moorslede, behorend tot het arrondissement Roeselare bestaat uit twee deelgemeenten: Moorslede en Passendale, waarbij de laatste vooral bekend is om zijn bedevaartsoord. Buurgemeenten zijn ondermeer Passendale en Zonnebeke, bekend en berucht vanwege de eerste wereldoorlog. Het reliëf is vrij uitgesproken en binnen het omvangrijke gebied van de gemeente, dat in zijn geheel afwatert naar de Schelde, varieert de hoogte van 23 m aan de Heulebeek in Dadizele tot bijna 60 m in het centrum van Moorslede. De Tuimelarestraat ligt in de wijk Tuimelarehoek ten oostzuidoosten van het dorpscentrum langs de Breulstraat. Tussen beide straten ligt al een ambachtelijke zone dat nu ten noorden van de Tuimelarestraat zal worden uitgebreid (Afbeelding 1a & b). Het plangebied (ca. 7 ha), ter hoogte van het containerpark, beslaat de volgende percelen: 60A, 65C, 66A (partim), 67A (partim), 69A, 73E, 73F (partim), 73G, 73H (partim), 1036C (partim), 1037E2 (partim) en 1038B (Afdeling 1, Sectie B van het kadaster) (Afbeelding 2).

Afbeelding 1: a) Topografische kaart van het ruimere onderzoeksgebied (GisWEST 2010) -
b) Ortho-foto met aanduiding van het onderzoeksgebied (GisWEST 2010).

Afbeelding 2: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied (KADASTER).

1.2 Doelstellingen

De prospectie met ingreep in de bodem wil het terrein archeologisch evalueren door middel van een proefsleuvenonderzoek. Hierbij dienen volgende vragen beantwoord te worden:

- Zijn er antropogene sporen aanwezig?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd, ...)?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

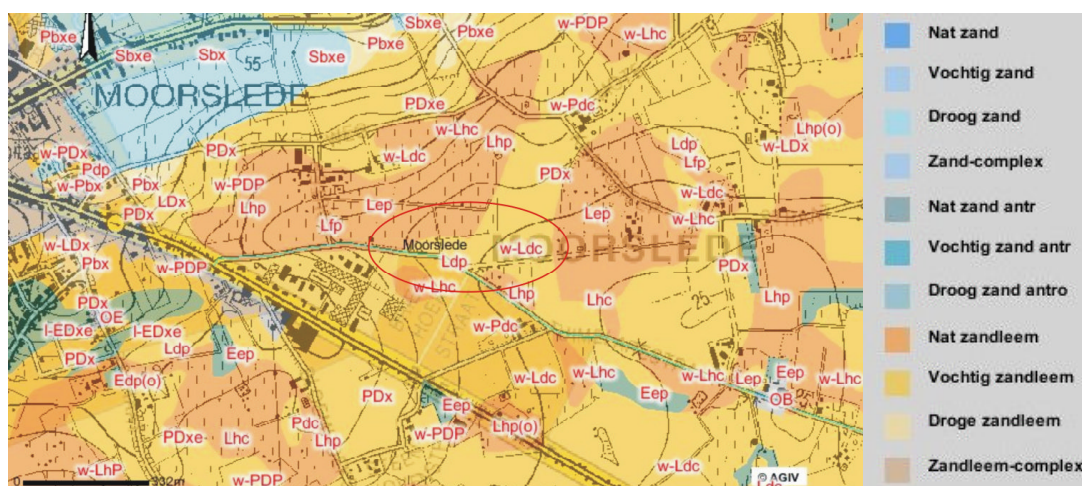
Indien positief worden deze sporen gesitueerd en gewaardeerd om via een rapport degelijk en onderbouwd advies te kunnen geven voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

Het rapport geeft informatie over de ligging van het projectgebied, de betrokkenen, de reeds gekende gegevens, de aanleiding en het doel. Daarnaast wordt de methode nader besproken, net als het verloop van het veldwerk en de verwerking. Vervolgens worden de belangrijkste sporenssembles en contexten belicht, evenals de opbouw van de bodem, om te eindigen met een waardering van het onderzoeksgebied en een aanbeveling voor vervolgonderzoek.

1.3 Gegevens

1.3.1. Bodemkundig

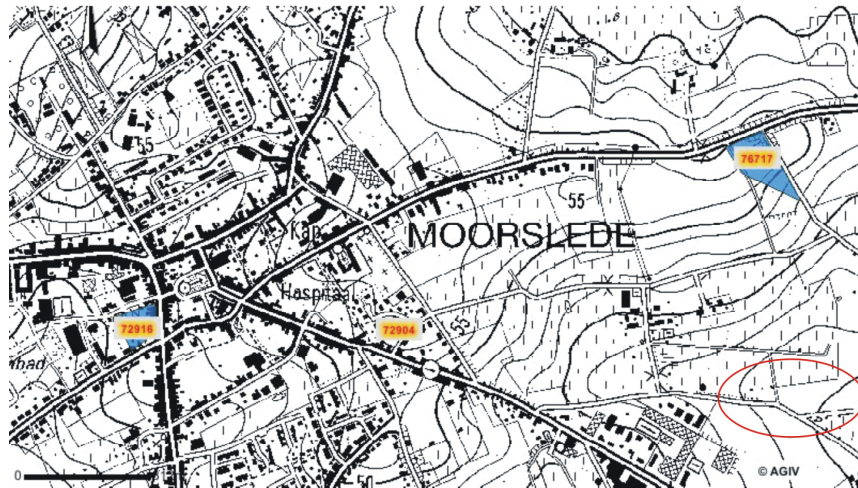
Moorslede ligt in zandlemig Vlaanderen. De heuvelkammen zijn eerder zandig en op de hellingen dagzoomt hier en daar tertiaire klei. De bodem in het onderzoeksgebied bestaat volgens de 'Bodemkaart van Vlaanderen' (Afbeelding 3) grotendeels uit natte zandleembodems zonder profiel (Lhp), al dan niet met reductiehorizont (Lep), en matig natte zandleembodems met sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B-horizont en kleilig zand op geringe of matige diepte (w-Ldc).

Afbeelding 3: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN 2010).

1.3.2. Archeologisch

Er is weinig tot geen archeologisch onderzoek uitgevoerd in Moorslede en vanuit deze hoek komt er dan ook amper informatie. Volgens de Centraal Archeologische Inventaris (CAI, Afbeelding 4) lag er een laatmiddeleeuwse omwalde site in het centrum (CAI 72916), bevindt zich net ten westen van het onderzoeksgebied een 18de eeuwse molen (CAI 72904) en werd er ten noorden van het onderzoeksgebied lithisch materiaal gevonden (CAI 76717).

Afbeelding 4: Topografische kaart met gekende sites in en rond Moorslede (CAI 2010).

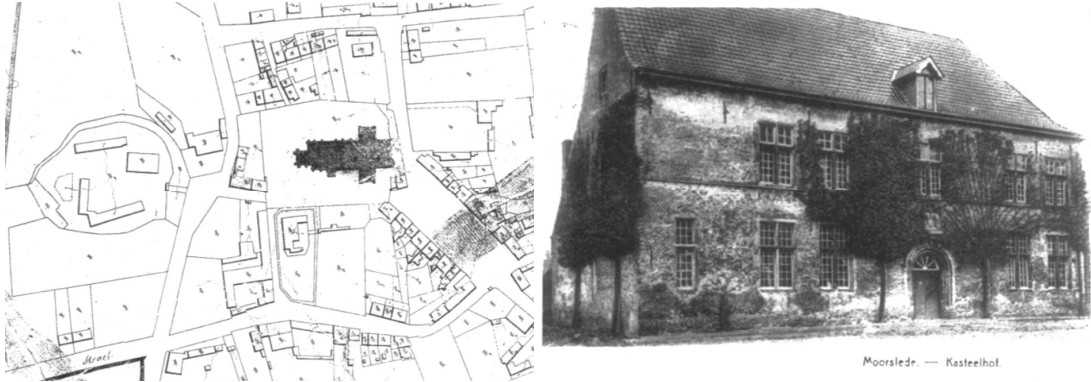
Langs de Gentsestraat ten noordwesten van het onderzoeksgebied werd eind september 2010 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Studiebureau Archeologie (SMEETS 2010). Naast enkele greppels en natuurlijke verkleuringen kwamen vooral bomkraters aan het licht. Er werd geen verder onderzoek geadviseerd.

1.3.3. Historisch

Middeleeuwen

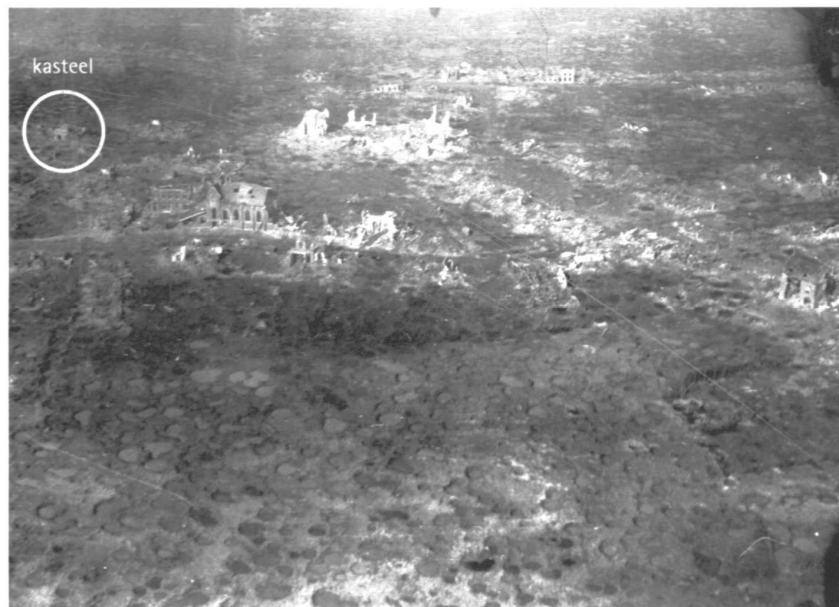
Het gebied rond Moorslede maakte al vanaf de 7de eeuw deel uit van het bisdom Doornik en vanaf 1188 zou er een kerk gestaan hebben ter ere van Sint-Martinus. De geschiedenis van Moorslede vangt aan in 1085 met de vermelding van Hermgarth de Morcelede in een oorkonde aan de Gentse Sint-Pietersabdij. Het is echter pas vanaf Henricus dapifer de Morselede (1151) dat men kan spreken van de 'heren van Moorslede'. Het dorp Moorslede was vanaf de 12de eeuw immers een onderdeel van de Kasselrij van Ieper en was naast een parochie ook een heerlijkheid. Dat de 'heren van Moorslede' niet geheel onbelangrijk waren in de voetnoten van de Vlaamse geschiedenis mag blijken uit de talrijke historische bronnen waarin zij vermeld worden. Ene Gilles van Morslede zou zo nog met zijn gevolg deelgenomen hebben aan de Guldensporenslag (1302) te Kortrijk. Het ging echter voornamelijk om een dorp waar volop aan landbouw werd gedaan. Vooral de Sint-Achariushoek in het zuiden en de Tuimelarehoek in het zuidoosten werden als heel vruchtbare gebieden bestempeld. Eén van de oudste molens van het dorp, 'Moorsleêmeulen' of het latere 'Molen Dufort', bestond reeds in 1396 en bevond zich aan het begin van de Breulstraat (Afbeelding 5a). Het gasthof en latere klooster 'Ter Bunderen' werd in 1269 gesticht op de Tuimelare aan de weg Menen-Roeselare (die zou teruggaan op een Romeinse heirbaan). Een omwalde site zou reeds bewoond zijn door de 'heren van Moorslede' in deze periode, maar of deze gelegen was op de locatie van het latere 'kasteel' is niet met zekerheid te zeggen wegens een gebrek aan archeologische of historische bewijzen. (HOUTHAEVE 1988, VAN DEN WEGHE 1977, LYBEER 2008, LYBEER 2010, LECLUYSE e.a. 1984)

De bedevaartskerk in Dadizele werd gedurende de 16de en de 17de eeuw frequent bezocht, want Moorslede kreeg mee af te rekenen met de godsdienstoorlogen, de 80-jarige oorlog, pestepidemieën en epidemieën onder de dieren. Met de regelmaat van de klok kwamen soldaten van allerlei slag en afkomst inkwartieren, werden voedselvoorraden geplunderd of opgeëist en oogsten vernield. Het gasthof 'Ter Bunderen' werd zelfs tijdelijk (van 1587 tot 1785) binnen de veilige stadsmuren van Ieper geplaatst. (HOUTHAEVE 1988, LYBEER 2008)

Afbeelding 7: a) Kadasterdocument Moorslede 1835 (LYBEER 2010) - b) Vooraanzicht van het kasteel aan het begin van de 20ste eeuw (DE KEYSER 2008).

Het kasteel van Moorslede, inclusief walgracht en ophaalbrug, duikt voor het eerst als afbeelding op in de 'Flandria Illustrata' (1641) van Sanderus. Het is onduidelijk welke rol de bewoners in die tijd precies hadden, maar zeker is dat er verschillende families, elk met hun wapenschild gewoond hebben. Aan het begin van de 19de eeuw gaat het om een grote pachthoeve, duidelijk zichtbaar op kadasterkaarten (Afbeelding 7a & b). De ligging net ten westen van de Sint-Martinuskerk bleef onveranderd doorheen de tijd. Tegenwoordig is van deze omwalde site met kasteelhoeve niets meer te vinden. De verwoesting tijdens de eerste wereldoorlog (Afbeelding 8) werd nooit gevolgd door een heropbouw. (LYBEER 2010)

Afbeelding 8: Luchtfoto van het verwoeste Moorslede anno 1918 met het verwoeste kasteel linksboven (LYBEER 2010).

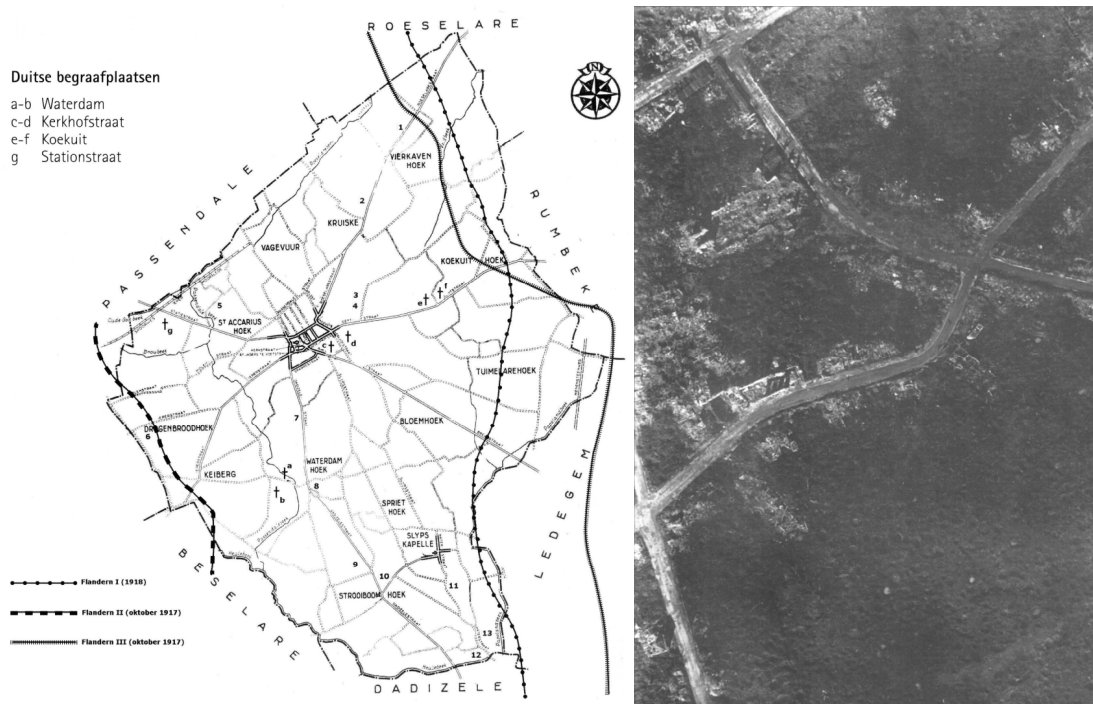
De Eerste Wereldoorlog

Toen Gavrilo Prinzip op 28 juni 1914 in Sarajevo het startschot gaf voor de eerste wereldoorlog, wisten de Moorsledenaren nog niet welk lot hen en hun gemeente te wachten stond. Precies een maand later verklaarde Oostenrijk-Hongarije de oorlog aan Servië en trad het mechanismen van bondgenootschappen in werking, waardoor heel Europa en later de hele wereld betrokken werd in het conflict. Op dinsdag 4 augustus, enkele dagen nadat ook de dienstplichtigen uit Moorslede hun eenheden hadden vervoegd, verklaart Duitsland België de oorlog. Eind augustus kwamen de eerste vluchtelingen met hun verhalen toe in Moorslede en begin september werden de eerste ulanen (Duitse verkenners te paard) in de buurt gesignaleerd. Stilaan naderde het front en de inwoners begonnen hun biezen te pakken. Medio oktober stond het Duitse leger al in Roeselare en op 19 oktober 1914, ook wel Schuwe Maandag genoemd, werd Moorslede onder de voet gelopen. Wie dan nog niet vertrokken was, zou de volgende vier jaar zijn familie, kennissen en dorpsgenoten aan de geallieerde zijde van het front niet meer weerzien. Op 20 oktober stokte het front op de Ieperboog en groeven beide legers zich in. Moorslede werd een garnizoensdorp voor de Duitsers (Afbeelding 9a) en ook verschillende artillerieposten stonden hier opgesteld (Afbeelding 9b), o.a. op de Tuimelare.

Afbeelding 9: a) Duitse veldmis op de markt van Moorslede 1914/15 (LYBEER 2008) - b) Duitse artilleriestellingen op 27 oktober 1917 (HOUTHAEVE & LECLUYSE 1997).

Halverwege 1917 vond de Slag om Passendale plaats, waarbij de Britten de achterlinies van de Duitsers zwaar bestookten met geschut. Hierdoor werd heel Moorslede in puin gelegd, inclusief de Sint-Martinuskerk en Gasthof 'Ter Bunderen'. Bovendien kwam het front na de slag heel wat dichtter te liggen en bevond het dorpscentrum zich eind 1917 tussen de Duitse Flandern II & III-Stellungen (Afbeelding 10a). Toen de Amerikanen zich met de oorlog kwamen moeien, kon medio 1918 een kanteling niet uitblijven. De ochtend van 28 september 1918 vond een grootscheeps offensief plaats aan het Belgische front en op 29 september werd Moorslede bevrijd door de geallieerden. Het front stabiliseerde echter voor Roeselare, waardoor pas medio oktober het oorlogsgeweld helemaal uit Moorslede verdwenen was. Een totaal verwoest dorp bleef achter (Afbeelding 10b), maar de teruggekeerde inwoners zouden het de volgende jaren weer helemaal opbouwen. Het zal echter tot de recente eeuwwisseling duren vooraleer het vooroorlogse inwonersaantal weer gehaald wordt. (HOUTHAEVE & LECLUYSE 1997, DE KEYSER 2008, LYBEER 2008)

Afbeelding 10: a) Duitse stellingen, bunkers en kerkhoven in Moorslede (LYBEER 2008) - b) Het kapotgeschoten dorpscentrum, luchtfoto op 28 sept. 1918 (HOUTHA EVE & LECLUYSE 1997).

Vroeger bevonden er zich in de buurt van de Tuimelarehoek enkele Duitse begraafplaatsen (Afbeelding 10a), maar die werden later gecentraliseerd in Hoogdele, Langemark & Vladslo. Ook twee bunkers die zich in de Tuimelarestraat bevonden, namelijk ter hoogte van de nummers 11 & 26, zijn inmiddels verdwenen (LYBEER 2008). Tegenwoordig zijn er enkel net ten noorden van de Tuimelarehoek, langs de Gentstraat nog twee Duitse bunkers te vinden (Afbeelding 10a), naast de talloze munitie die al bijna een eeuw lang uit de grond blijft komen.

Afbeelding 11: Atlas der Buurtwegen met aanduiding onderzoeksgebied (GISWEST 2010).

2 Methode

2.1 Veldwerk

De archeologische prospectie d.m.v. een proefsleuvenonderzoek gebeurde conform de Bijzondere Voorschriften, bepaald door het Agentschap Ruimte en Erfgoed.

Een sleuvenplan, opgesteld op basis van de terreinomstandigheden, de te verwachten archeologische sporen en de praktische uitvoerbaarheid, dient als basis om de proefsleuven aan te leggen. Hierbij wordt erop gelet dat de totale af te graven oppervlakte, inclusief de te verwachten kijkvensters, minimum 12% van het te prospecteren terrein bedraagt. De methode van continue sleuven wordt toegepast: dit betekent dat ze parallel over het perceel liggen met een constante onderlinge afstand en met een breedte van minimum één kraanbak. De proefsleuven zijn, waar mogelijk en opportuun, loodrecht op de Tuimelarestraat ingepland en gericht op het maximaal documenteren van sporen en structuren

De afgraving gebeurt door een kraan van minimum 21 ton op rupsbanden met een tandenloze kraanbak van 1m80 tot 2m breed. De bouwvoor wordt weggehaald tot het archeologisch leesbare niveau, waar alle relevante sporen worden opgeschaafd (indien nodig), aangekrast, genummerd, gefotografeerd en beschreven. Vondsten worden per spoor verzameld en gelabeld. Op geregelde afstanden worden profielen aangelegd om de bodemopbouw te bestuderen en het archeologisch niveau te verifiëren. Per proefsleuf wordt een tekening (op schaal 1/100) gemaakt van de aanwezige sporen, profielen en structuren.

Waar nodig worden de sleuven aangevuld met kijkvensters om een beter zicht te krijgen op sporen en clusters van sporen. Dit dient ertoe het begrip, de interpretatie en de uiteindelijke waardering van het terrein te bevorderen. Om dezelfde redenen worden sommige sporen aangeboord of gecoupeerd. Deze coupes worden gefotografeerd, ingetekend (op schaal 1/10 of 1/20) en beschreven. Vondsten worden per laag verzameld en gelabeld. Boringen worden genummerd, ev. gefotografeerd en beschreven

Alle sleuven en kijkvensters worden digitaal ingemeten met een Total-station en gegeorefereerd volgens de vaste punten aanwezig op of rond het terrein. Ook de absolute hoogte t.o.v. de Tweede Algemene Waterpassing wordt hierbij opgenomen. De tekeningen van de sporen, profielen, structuren en coupes per proefsleuf worden hier dan in gepast. Het plan is zowel digitaal als analoog (op variërende schaal) beschikbaar.

2.2 Verloop

Het veldwerk ging van start op maandag 29 november 2010 met het operationeel maken van de werfkeet en het aanleggen van de proefsleuven. Deze werden loodrecht op de Tuimelarestraat aangelegd en zijn grotendeels noord-zuid georiënteerd met een tussenafstand van 13m. Tegen vrijdag 10 december lagen alle 55 proefsleuven open, het te prospecteren terrein afdoende dekkend. Enige moeilijkheden moesten hierbij echter overwonnen worden. In het uiterste westen van het onderzoeksgebied (perceel 73H) lagen verschillende puinhopen met bouwafval, waartussen de proefsleuven (PS46 t/m 48) aangelegd werden. In het oostelijke deel lag een weiland (westelijke deel van perceel 60A) er heel drassig bij, dewelke we dan ook 's ochtends in de stevige vrieskou dienden te onderzoeken. In de noordoostelijke hoek van het onderzoeksgebied stond nog maïs op het veld (perceel 1037E2), waar we uiteindelijk met toelating van de WVI eerst wat proefsleuven doorheen getrokken hebben, alvorens ze de maïs kwamen oogsten en we verder konden werken.

Twee kijkvensters werden aangelegd in proefsleuf 22 (KV1) en 1 (KV2) om de aanwezige en mogelijk interessante sporen in een breder beeld te kunnen plaatsen. Verschillende sporen werden ook gecoupeerd om ze qua aard, functie en datering te kunnen verifiëren. Het gaat om sporen 1 (PS1-KV2), 76 & 84 (PS22-KV1), 97 (PS31), 103 (PS36) en 108 (PS38).

De sneeuwval en vriestemperaturen (Afbeelding 12) waren niet meteen een probleem voor het uitvoeren van het veldwerk. De pas opengelegde grond en de aangetroffen sporen waren immers niet bevroren en konden bijgevolg gemakkelijk bestudeerd en geregistreerd worden, op voorwaarde natuurlijk dat elke proefsleuf volledig afgewerkt werd alvorens aan de volgende te beginnen. De vrieskou zorgde er ook voor dat het werkveld stevig en droog was, wat de efficiëntie verhoogde. Voor de archeologen zelf was het natuurlijk minder aangenaam, maar iets langere pauzes maakten het ook hen draaglijker, zodat niet aan werktempo moest ingeboet worden.

Afbeelding 12: Sneeuw en vrieskou op de site (12/2010).

2.3 Verwerking

De verwerking van het materiaal en de gegevens gebeurt achteraf met de rapportage als einddoel. Vondsten worden gewassen, gelabeld, per spoor gesorteerd en in een vondstenlijst gezet. Indien nodig komt er een wetenschappelijke begeleider aan te pas om het materiaal te determineren, wat voor dit project overbodig was gezien de geringe hoeveelheid vondsten. Een sporenlijst wordt opgesteld met alle spoorbeschrijvingen, evenals een tekeningenlijst en een profielenlijst. De coupe- en profielbeschrijvingen komen in een apart document. De coupetekeningen zelf worden gedigitaliseerd in AutoCad, de boringen gevisualiseerd en alle foto's benoemd en geordend. Hiervan wordt vertrokken om het conceptrapport volgens de vastgelegde bepalingen te schrijven.

Uiteindelijk worden alle inventarislijsten, documentatie, foto's, vondsten, plannen, tekeningen en het rapport digitaal en analoog gebundeld in een opgravingsarchief.

3 Resultaten

De hier gepresenteerde resultaten van de archeologische prospectie d.m.v. proefsleuven zijn slechts summier en tonen enkel de belangrijkste en meest relevante sporen, ensembles, contexten en profielen. De integrale gegevens zijn te vinden in de verschillende (inventaris)lijsten.

Eerst wordt de opbouw van de bodem belicht met enkele typische profielen. Vervolgens komen de belangrijkste sporen aan bod en worden ze besproken op vlak van hun kenmerken, inhoud, (voorlopige) datering, samenhang en eventuele functie(s). Ten slotte wordt dit geabstraheerd naar het niveau van de site om meer inzicht te krijgen in het geheel en de periodisering van sporen en structuren.

3.1 Bodemopbouw

In proefsleuven 1, 2, 3, 5, 7, 8, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 36, 39, 41, 44, 47A, 47B, 48, 49 & 53 en kijkvensters 1 & 2 werden profielen gemaakt en beschreven. Het overgrote deel van het onderzoeksgebied bestaat uit zandleem (Afbeelding 13), in overeenstemming met de bodemkaart (Afbeelding 3). Aangezien het onderzoeksgebied zich grotendeels over de bodem van een dal uitstrekt, is het niet onwaarschijnlijk dat hier colluviaal & alluviaal materiaal wordt aangetroffen, dat oudere bewoningssporen heeft toegedekt. Enkele diepteprofielen toonden echter aan dat de natuurlijke bodem tot niet geringe diepte een homogeen pakket vormt (Afbeelding 14), wat wijst op oudere afzettingsslagen en dus een landschap dat sinds lang slechts weinig veranderingen heeft ondergaan.

Afbeelding 13: Profiel (PS13) met lemige bodem.

Profiel 13 (PS13):

- 0 – 25: Donker bruin, zandige leem, zeer humeus => Bouwvoor.
- 25 – (30): Oranje-grijsgeel, zandige leem, ijzerrijk, geoxideerd => C-horizont.

Afbeelding 14: Diepteprofiel (PS19) met lemige ondergrond.

Profiel 18 (PS19):

- 0 – 30: Donker bruin, zandige leem, zeer humeus (20 – 25: grijze band) => Bouwvoor.
- 30 – 50: Oranje (oxy) & gelig grijs (redu), leem, bioturbatie => C-horizont.
- 50 – (90): Gelig grijs (redu) & oranje (oxy), leem => C-horizont.

Het oostelijke gedeelte van het onderzoeksgebied kent een bodem die vooral uit klei & zand (Afbeelding 15) bestaat. Ook hier zijn geen scheidingslijnen tussen het sedimentair materiaal zichtbaar. De geleidelijke overgangen in textuur wijzen dan ook eerder op een sinds lang gestabiliseerd landschap dan een actieve, aan erosie en sedimentatie onderhevige bodem.

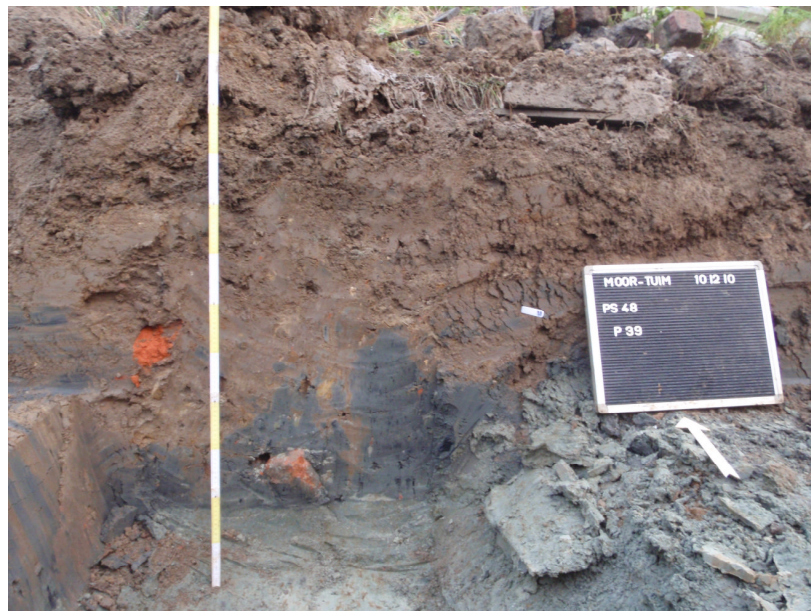

Afbeelding 15: Diepteprofiel (PS53) met zandige ondergrond.

Profiel 41 (PS53):

- 0 – 30: Donker bruin, zandige leem, zeer humeus => Bouwvoor.
 - < scherpe aflijning: huidige akker >
- 30 – 50: Oranje (oxy) & licht grijs (redu), zandige klei, bioturbatie => C-horizont.
- 50 – (125): Groenig grijs (redu) & oranje (oxy), kleiig zand tot zand => C-horizont.

In de uiterst westelijke zone en de zuidwestelijke hoek van het onderzoeksgebied ziet de bodem er heel verschillend uit. De zuidwestelijke hoek werd in de loop van de 20ste eeuw 25 tot 75 cm opgehoogd met grond, nadat men de teelaarde had weggehaald. De opgevoerde grond was afkomstig van de aanleg van het industrieterrein aan de overkant van de Tuimelarestraat en bevatte dan ook een aanzienlijke hoeveelheid puin en afval. De vooraf weggehaalde teelaarde werd hierover weer uitgespreid (persoonlijke communicatie vorige eigenaar gronden). Op perceel 73G bevindt zich zandige leem onder de ophogingslaag, maar het bodemarchief is hier danig verstoord door de uitgevoerde grondwerken. De ondergrond van de uiterst westelijke percelen 73F en 73H bestaat daarentegen uit zware klei dat de afwezigheid van akkers in deze zone verklaart. Op het lager gelegen stuk tegen de Tuimelarestraat aan bevindt zich een gereduceerde en homogene, zandige laag onder het blauwgrijze kleipakket (Afbeelding 16).

Afbeelding 16: Diepteprofiel (PS48) met opgehoogde grond.

Profiel 39 (PS48):

- 0 – 20: Bruin, zandige leem, zeer humeus => Bouwvoor.
- 20 – 50/70: Grijzig bruin, licht humeus, zandige leem, puin => Opgevoerde grond.
- 50/70 – 95: Donker blauwig grijs, zandige klei, puin => Verstoorde C-horizont.
- 95 – (110): Licht groenig grijs, kleiig zand tot zand => C-horizont.

3.2 Sporen en structuren

Er werden slechts weinig sporen aangetroffen op het terrein. Meestal gaat het om perceelsafbakening en geïsoleerde kuilen. De geringe hoeveelheid vondsten, waaronder opvallend weinig aardewerk, maakten het niet gemakkelijk een chronologie op te stellen. Eén enkel spoor kon met zekerheid aan de middeleeuwen toegeschreven worden, de rest lijkt van jongere datum. Eén verdwenen structuur werd gevonden langs de Tuimelarestraat. Clusters van recente verstoringen en bomkraters uit de eerste wereldoorlog typeren verder het merendeel van de proefsleuven.

Middeleeuwen

In de noordwestelijke hoek van het onderzoeksgebied (perceel 73E) lagen enkele licht humeuze sporen met een opvallende lichter grijze kleur. Ze waren enigszins uitgelopen en kenden bioturbatie (mollengangen), wat een zekere ouderdom doet vermoeden.

Spoor 1 (PS1) is een noord-zuid georiënteerde gracht, zoals bleek na de aanleg van kijkvenster 2 (Afbeelding 17). Hierin werd een grijs gebakken wandscherf gevonden met sporen van roet en verbrand leem aan de buitenzijde (Afbeelding 18), die in de volle middeleeuwen geplaatst kan worden. Waarschijnlijk gaat het om een fragment van een kookpot, alhoewel er geen bewoningssporen in de omgeving gevonden werden. Enkel een paar kleine onregelmatige kuilen (Sp 2 & 3: PS1) kunnen mogelijk met deze periode geassocieerd worden op basis van de hierboven beschreven kenmerken.

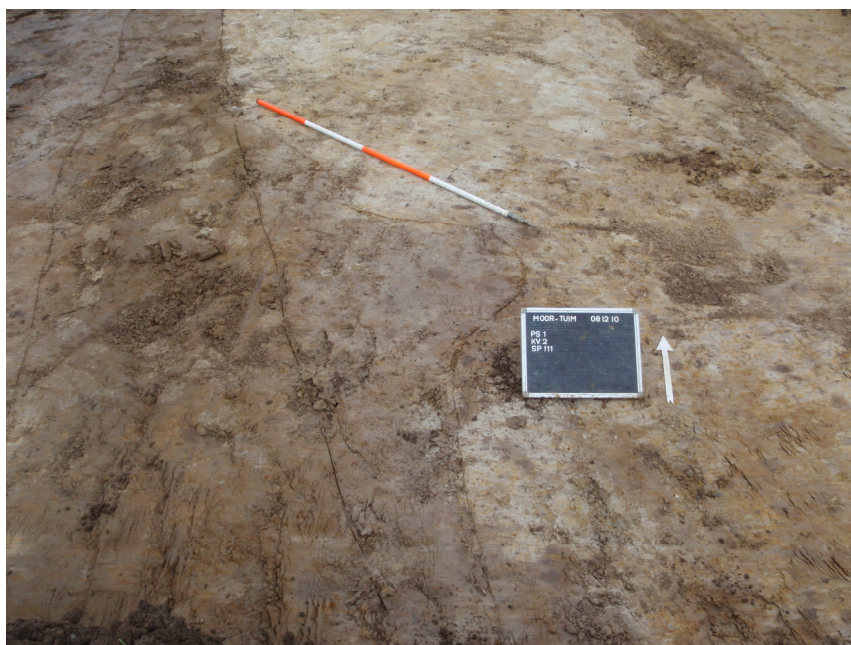

Afbeelding 17: Middeleeuwse gracht Sp 1 (links in PS1-KV2).

Afbeelding 18: Volmiddeleeuwse scherf met brandsporen uit Sp 1 (PS1).

Een onregelmatig spoor (Sp 111: PS1-KV2) wordt gesneden door de volmiddeleeuwse gracht (Afbeelding 19). Dit is duidelijk zichtbaar in doorsnede (Coupe 1: Afbeelding 20 & Bijlage 4). De gracht (1 m breed & nog 20 cm diep) is iets humeuzer, kent onderaan een uitloper en snijdt het blekere en vrij ondiepe spoor 111. Deze laatste lijkt ten westen van de gracht verder te lopen, maar de aflijning hiervan in het vlak is heel slecht zichtbaar. Onder het geheel loopt een uitgeloopte witte band fijn zandige leem.

Afbeelding 19: Kuil Sp 111 gesneden door middeleeuwse gracht (PS1-KV2).

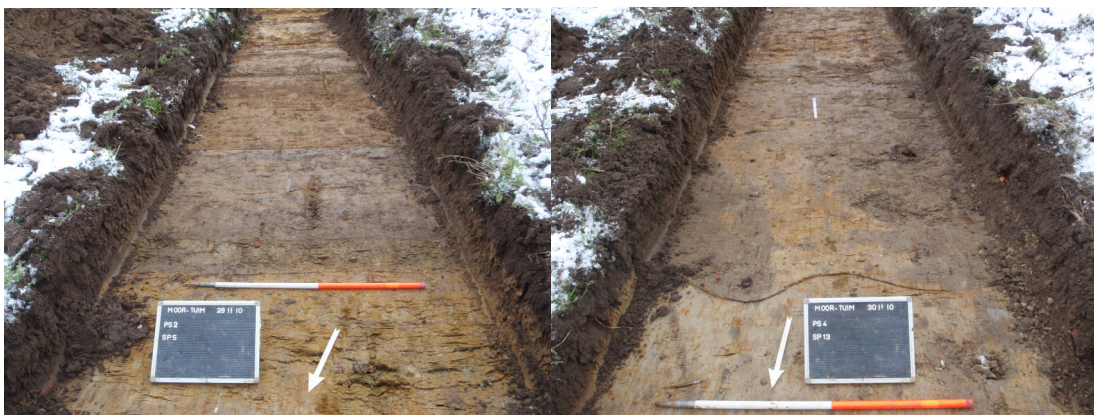

Afbeelding 20: Coupe 1 op Sp 1 & 111 (PS1-KV2).

Ondanks de historisch gekende activiteiten in het heerlijke dorp Moorslede vanaf de 12de eeuw (HOUTHAEVE 1988), werden hier op een gracht na weinig tot geen sporen van aangetroffen. Waarschijnlijk was de bewoning geconcentreerd in de huidige dorpskern rond de toenmalige omwalde site (LYBEER 2010) en in enkele verspreide boerderijen. Buiten wat beboste hoogten en drassige weilanden zullen vooral akkers het landschap bepaald hebben, temeer daar de Tuimelarehoek bekend stond als een zeer vruchtbare streek (VAN DEN WEGHE 1977).

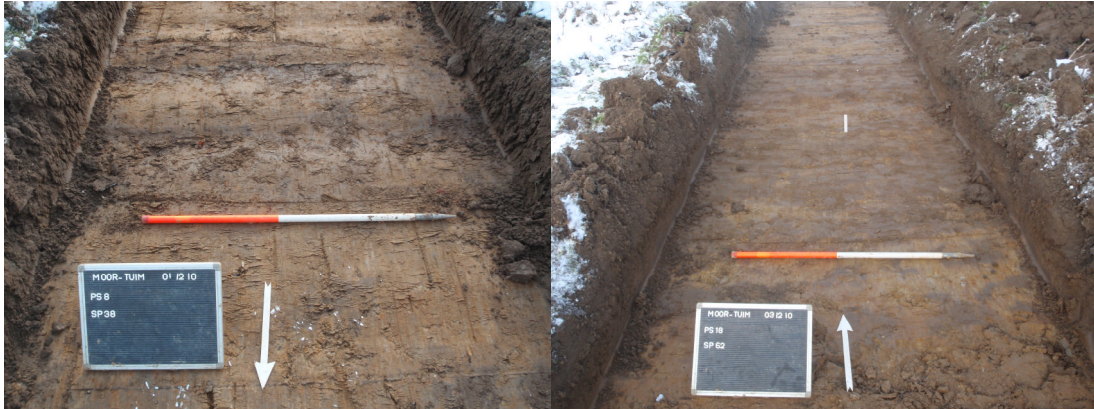
Kuilen en grachten

Verspreid over het onderzoeksgebied werden langwerpige sporen aangesneden die voor het overgrote deel als grachten bestempeld kunnen worden en in die hoedanigheid dienden om percelen af te bakenen. De huidige, noordelijke perceelsgrens van het onderzoeksgebied wordt gevormd door een gracht, maar net ten zuiden ervan moet de oude perceelsgracht gelegen hebben. We konden die namelijk volgen van proefsleuf 2 (Sp 5-Afbeelding 21a), over proefsleuf 3 (Sp 9), 4 (Sp 13-Afbeelding 21b), 5 (Sp 23), 6 (Sp 24), 7 (Sp 28), 8 (Sp 38-Afbeelding 22a), 9 (Sp 41), 10 (Sp 43), 11 (Sp 45), 12 (Sp 48), 14 (Sp 53), 15 (Sp 54), 16 (Sp 57) & 17 (Sp 61) tot proefsleuf 18 (Sp 62-Afbeelding 22b).

Afbeelding 21: Perceelsgracht a) Sp 5 (PS2) - b) Sp 13 (PS4).

Het is mogelijk dat het om een dubbele gracht ging, eventueel met een weg er tussenin, waarvan men er één gedempt heeft om aan akkerland te winnen. Een iets donkerdere band moederbodem werd echter steeds ten zuiden van deze oudere, gedempte perceelsgracht gevonden, wat als mogelijke weg geïnterpreteerd zou kunnen worden. In het andere geval kan deze meer humeuze moederbodem het gevolg zijn van het keren van landbouwwerktuigen op de uiteinden van het perceel.

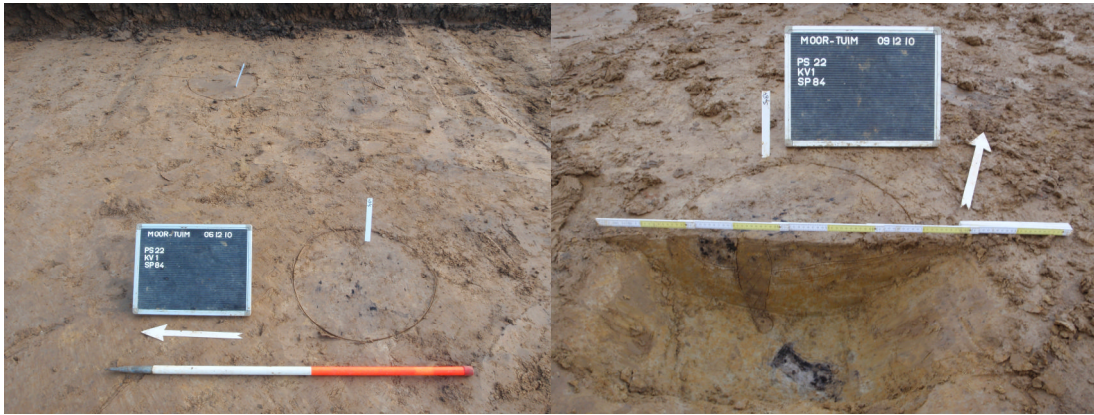
Afbeelding 22: Perceelsgracht a) Sp 38 (PS8) - b) Sp 62 (PS18).

Op de bodem van het dal van de Tuimelarehoek lagen vroeger enkele grachten tussen verschillende percelen die nu met zijn samengevoegd tot één akker. Van proefsleuf 1 over proefsleuf 2, 3, 4 (Sp 17), 5, 6 (Sp 26, scherf 14e-17e eeuw) 7 (Sp 32-Afbeelding 23a) & 8 (Sp 39) tot proefsleuf 9 (Sp 42-Afbeelding 23b) zijn er west-oost georiënteerde perceelsgrachten te volgen. Het water van het hogerop gelegen bodemdal wordt tegenwoordig echter via een betonnen buis ondergronds naar de gracht aan de Tuimelarestraat geleid.

Afbeelding 23: Dalbodemgrachten a) Sp 32 (PS7) - b) Sp 42 (PS9).

Verschiede kuilen binnen het onderzoeksgebied konden niet meteen als bomkrater, boomval of recente verstoring geklasseerd worden. Zij werden gecoupeerd om de oorspronkelijke functie te achterhalen. Spoor 76 is een vaag, cirkelvormig en houtskoolrijk spoor in proefsleuf 22, dat na uitbreiding met een kijkvenster (KV1) nog in het gezelschap bleek van een gelijkaardig spoor 84 (Afbeelding 24a). Coupe 2 op spoor 76 (Bijlage 4) leverde weinig meer dan een erg ondiepe kuil op. Coupe 3 op spoor 84 (Afbeelding 24b & Bijlage 4) leverde naast een eveneens ondiepe kuil echter ook de verkoolde/vergane resten op van een heipaal die nog eens tot 1 m onder het archeologische werkvlak kwam. Een datering kan er niet gegeven worden, wegens het ontbreken van verder archeologisch materiaal, en evenmin werden andere sporen gevonden die op een gebouwstructuur zouden kunnen wijzen.

Afbeelding 24: a) (Paal)kuilen Sp 76 & 84 (PS22-KV1) - b) Coupe 3 op Sp 84 (PS22-KV1).

Een vierkant humeus spoor 97 in proefsleuf 31 (Afbeelding 25a) werd gecoupeerd met een driehoekig profiel als resultaat (Coupe 6: Afbeelding 25b & Bijlage 4). Waarschijnlijk betreft het hier een paalspoor van recentere oorsprong, wegens de strakke aflijning t.o.v. de omliggende natuurlijke bodem.

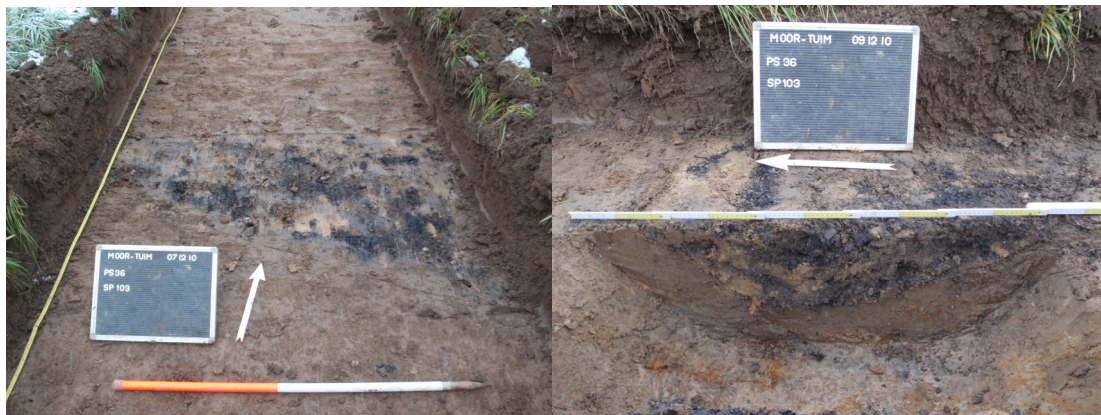
Afbeelding 25: a) Spoor 97 (PS31) - b) Coupe 6 op Sp 97 (PS31).

Spoor 108 in proefsleuf 38 bestaat uit een dubbele cirkel (Afbeelding 26a), waarvan de grotere buitencirkel een uitgeloogde zone en een houtskoolrijke, kleinere binnencirkel bevat. Na het couperen (Coupe 5: Afbeelding 26b & Bijlage 4) blijkt de uitgeloogde zone dieper dan de vrij oppervlakkige houtskoolconcentratie. Waarschijnlijk gaat het hier dan ook om een boomval eerder dan een paalkuil met paalspoor.

Afbeelding 26: a) Spoor 108 (PS38) - b) Coupe 5 op Sp 108 (PS38).

Een houtskoolrijke band in proefsleuf 36 (Sp 103-Afbeelding 27a) & 37 (Sp 107) werd eveneens gecoupeerd (Coupe 4: Afbeelding 27b & Bijlage 4). De sterk heterogene, vrij losse, stenige en houtskoolrijke inhoud van dit spoor, evenals de aanwezigheid van heel wat ijzer wijst in de richting van een dump uit de eerste wereldoorlog. Dit spoor zal dan ook verder besproken worden in combinatie met spoor 105 (PS36): zie verderop.

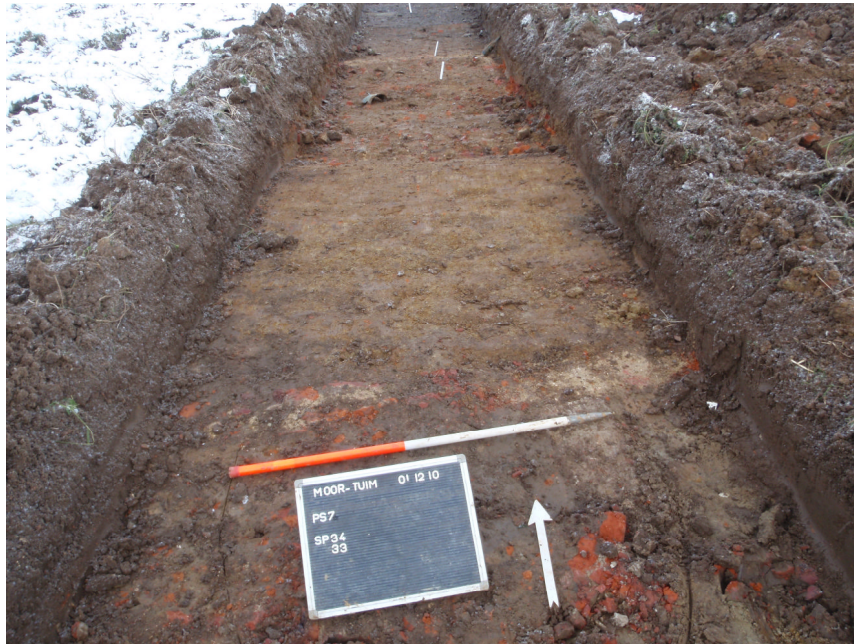
Afbeelding 27: a) Spoor 103 (PS36) - b) Coupe 4 op Sp 103 (PS36).

Café "Het Nachtluchtje"

Op het einde van proefsleuf 7, op een dertigtal meter van de Tuimelarestraat, werd een bakstenen fundering blootgelegd (Afbeelding 28 & 29). De structuur bestaat uit twee met leemmortel gemetste en west-oost georiënteerde muren van twee bakstenen dik met een tussenafstand van ca. 6,5 m en een dwarse zijmuur, eveneens twee bakstenen dik. Het gebouw ligt evenwijdig aan de Tuimelarestraat. Het pakket tussen de muren bevat veel puin en afval.

Afbeelding 28: Noordzijde bakstenen fundering Sp 33 en puinvulling Sp 34 (PS7).

Afbeelding 29: Zuidzijde bakstenen fundering Sp 33 en puinvulling Sp 34 (PS7).

Naast een hele hoop bakstenen, een stuk lood en een donkergroene glazen fles, kwamen ook enkele kogelhulzen en een nog niet afgeschoten kogel (Afbeelding 30) aan het licht. Het betreft een clip Duitse Mauser patronen met kogels van het type 7,92 x 57 mm. Ze zaten per vijf op een koperen clip en na het vuren werden de lege hulzen (67% koper en 33% zink) er terug opgeschoven om het metaal te kunnen recycleren (mondelinge informatie Maarten Bracke, Monument nv). Verder zou het fragment lichtgroen melkglas met groeven en versieringsmotieven afkomstig kunnen zijn van een gegoten, al dan niet religieus postuur.

Afbeelding 30: Vondsten puinvulling Sp 34 (PS7).

Net buiten de zuidelijke muur werden de fundamente van een cirkelvormige structuur (Sp 35) met een bleke insteek (Sp 36) gevonden (Afbeelding 31). De cirkel met een diameter van 1 m is met een enkele rij bakstenen en leemmortel gemetst en diende waarschijnlijk als waterput of beerput. De hele structuur was met puin gevuld.

Afbeelding 31: Water-/beerput Sp 35 en insteek Sp 36 tegen fundering Sp 33 (PS7).

Ook de enkele rij bakstenen (Sp 37) dat aan het einde van proefsleuf 7 opdook (Afbeelding 32), zal waarschijnlijk tot hetzelfde geheel behoord hebben als de voorgaande sporen.

Afbeelding 32: Aanzet bakstenen muur Sp 37 in sleufwand (PS7).

Volgens mondelinge overdracht (de 88-jarige moeder van Linda Malfait en een oudere boer uit de omgeving) stond hier tot voor de eerste wereldoorlog het café “Het Nachtluchtje”, reeds zichtbaar op de Ferraris-kaart (Afbeelding 6) en de Atlas der Buurtwegen (Afbeelding 11). Na de oorlog is het verwoeste gebouw nooit heropgebouwd en bleven de restanten nog gedurende enkele jaren zichtbaar, alvorens helemaal onder de akker te verdwijnen.

Op een topografische kaart uit de eerste wereldoorlog (Afbeelding 33) is het café nog net zichtbaar als een eenvoudig alleenstaand gebouwtje tussen de achterste Duitse linies. Waarschijnlijk hebben de Duitsers er post gevat, getuige de lege kogelhuizen, en werd het verwoest tijdens de opmars van de geallieerden in het najaar van 1918. Een andere topografische kaart van de Duitse linies (Afbeelding 34) toont een klein omgracht perceeltje op diezelfde locatie. Op twee Britse stafkaarten uit december 1917 (Afbeelding 35) wordt het gebouwtje 'Sultan' genoemd.

Afbeelding 33: Topografische kaart 'Plan Directeur Iseghem' 21/09/1918 (1/20.000) met aanduiding locatie café 'Het Nachtluchtje'.

Afbeelding 34: Topografische kaart 27/10/1917 met aanduiding locatie café 'Het Nachtluchtje' (Houthaeye e.a. 1997).

Afbeelding 35: Twee verschillende Britse stafkaarten uit december 1917 met aanduiding huis 'Sultan' (Rik Lybeer & Ludo Hammeuw).

Eerste Wereldoorlog

Zoals al vaker vermeld, heeft de nabijheid van het front en de aanwezigheid van Duitse troepen in Moorslede gedurende de Eerste Wereldoorlog een duidelijke impact gehad op de bodem. In totaal werden ongeveer 50 bomkraters geteld in kijkvensters (Afbeelding 36) en proefsleuven (Afbeelding 37a), duidelijk herkenbaar aan de ronde vorm, de humeuze, omgewoelde en vaak verbrande/verhitte grond en de vele metaalscherven. Aangezien we net iets meer dan 10% van het terrein hebben opengelegd, betekent dat ongeveer 500 granaatinslagen voor het hele terrein of zo'n 70 per hectare, hoofdzakelijk van Britse kant in de jaren 1917 en 1918.

Afbeelding 36: Bomkrater met blindganger (PS1-KV2).

De meeste bomfragmenten die we aantroffen, waren al ontploft en dus ongevaarlijk (Afbeelding 37b). Enkele blindgangers (Afbeeldingen 36 & 38b) stonden echter nog op scherp en moesten preventief door DOVO verwijderd worden.

Afbeelding 37: a) Bomkrater (PS2) - b) Ontplofte bom (PS9).

Onder 'Kuilen en grachten' was er sprake van de houtskoolrijke sporen 103 (PS36) & 107 (PS37). Een breed spoor 105 (PS36) met veel houtskool en ijzer (Afbeelding 38a) ligt daar niet zover vandaan en kan hier mogelijk mee in verband gebracht worden. Niet toevallig is op dit oostelijke deel van het onderzoeksgebied een décauville-spoorweg zichtbaar op topografische

kaarten uit de eerste wereldoorlog (Afbeeldingen 33 & 35). Zo'n smalspoor is over het algemeen heel moeilijk te traceren in de bodem vanwege de oppervlakkige aanleg, maar de aanwezigheid zal hier en daar wel wat omliggende structurele werken met zich meegebracht hebben. Bovendien werden in de directe omgeving heel veel bomkraters aangetroffen.

Afbeelding 38: a) Houtskool- en ijzerrijk spoor 105 (PS36) - b) Onontplofte gasgranaat (PS41).

We kunnen ervan uitgaan dat het bodemarchief fel te leiden heeft gehad onder dit oorlogsgeweld, zo werden ook postmiddeleeuwse scherven in bomkraters (PS45) gevonden. De sporendichtheid binnen het onderzoeksgebied is echter zo miniem, dat waarschijnlijk slechts weinig gegevens verloren zijn gegaan.

3.3 Synthese

De middeleeuwen, waarin Moorslede zeker al een plaats van betekenis was, heeft weinig sporen nagelaten binnen het onderzoeksgebied. Enkel een volmiddeleeuwse gracht en een iets oudere doorsneden kuil zijn met zekerheid in die periode te plaatsen. Enkele onregelmatige kuilen zijn eventueel geassocieerd. De postmiddeleeuwse periode wordt vooral gekenmerkt door perceelsgrachten die waarschijnlijk net voor of na de eerste wereldoorlog grotendeels zijn gedempt. Verder komen er nog een aantal losse (paal)kuilen voor.

Aan de knik van de Tuimelarestraat stond vroeger het café “Het Nachtluchtje” dat tijdens de eerste wereldoorlog verwoest werd en waarvan nu enkel nog funderingen te vinden zijn. Diezelfde oorlog heeft wel de nodige sporen nagelaten in het onderzoeksgebied. Een vijftigtal bomkraters werden aangetroffen, naast met puin gedempte kuilen en andere verstoringen. Enkele bommen op scherp moesten verwijderd worden. Verder zijn er nog een heel aantal recente verstoringen waargenomen, voornamelijk in het westelijke deel van het onderzoeksgebied.

4 Waardering en aanbeveling

Op basis van de gedane waarnemingen en het onderzoek d.m.v. proefsleuven, kijkvenster, coupes en materiaalstudie, kan het onderzoeksgebied gewaardeerd worden en kan er een gefundeerd advies geformuleerd worden naar een verdere omgang met de daar aanwezige sporen toe, met het oog op de bedreiging door grootscheepse grondwerken voor de ontwikkeling van een ambachtelijke zone op het terrein.

De vragen, gesteld in de doelstellingen, kunnen als volgt beantwoord worden:

- Antropogene sporen aanwezig? Ja.
- Bewaringstoestand sporen? Vrij goed, oudste sporen gebioturbeerd.
- Eén of meerdere structuren? Verschillende (perceels)grachten, geïsoleerde kuilen, bomkraters en de fundamenteën van een gebouw.
- Eén of meerdere periodes? Enkele sporen uit de volle middeleeuwen, wat postmiddeleeuwse kuilen, grachten en een gebouwtje, de eerste wereldoorlog en recentere verstoringen.
- Aandachtspunten voor vervolgonderzoek? Geen vervolgonderzoek.

De geringe hoeveelheid vondsten en sporen, waarvan slechts enkele teruggaan tot de volle middeleeuwen, evenals het ontbreken van woonzones of gebouwstructuren, op het café “Het Nachtluchtje” na, en de algemene verstoring van de bodem door bombardementen naar het einde van de eerste wereldoorlog toe, geven aan dat er geen verder archeologisch onderzoek vereist is voor wat betreft dit onderzoeksgebied.

De terreinen mogen vrijgegeven worden, de vondstmeldingsplicht indachtig. Bij de grondwerken dient men weliswaar enige voorzichtigheid aan de dag te leggen vanwege de aanwezigheid van munitie in de ondergrond.

5 Bibliografie

AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE 2010

AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE, "Bodemkaart", in: Agiv (online), 2010.
<http://geovlaanderen.agiv.be/geovlaanderen/bodemkaart> (2010).

CAI 2010

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, in: CAI (online), 2010.
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php> (2010).

DANKAART 1999

MARIE-JEANNE DANKAART, "De Westhoek. Van Roeselare tot De Schreve", 1999, Ljubljana: 136 p.

DE KEYSER 2008

ISABELLE DE KEYSER, "Van BEZETTING... tot VLUCHT Mensen getuigen over WO I in Moorslede, 2008, Heemkundige Kring Moorslede: 103 p.

GisWEST 2010

GEOLOKET WEST-VLAANDEREN, in Giswest (online), 2010.
<http://www.giswest.be/> (2010).

HOUTHAEVE 1988

ROBERT HOUTHAEVE, "Moorslede het Lievensdorp", 1988, Moorslede: 512 p.

HOUTHAEVE & LECLUYSE 1997

ROBERT HOUTHAEVE & NORMA LECLUYSE, "Moorselde 1914-1918 Morsdood... en toch herboren!", 1997, Moorslede: 348 p.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2010

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, "Kabinetskaart van de Oostenrijke Nederlanden", in: Koninklijke Bibliotheek van België (online), 2010,
http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerrarisCarte_nl.html (21 mei 2010).

LECLUYSE E.A. 1984

NORMA LECLUYSE, ODIEL DENORME & OCTAAF MUS, "Moorslede. Beelden uit het verleden", 1984, Moorslede-Handzame: 96 p.

LYBEER 2010

ANNELEEN LYBEER, "Moorslede en Dadizele in de Flandria Illustrata van Antonius Sanderus (1641-1644) met een aansluitende studie over het kasteel van Moorslede", 2010, Heemkundige Kring Moorslede: 105p.

LYBEER 2008

RIK LYBEER & GERMAIN BEKAERT, "Van BETON... tot GRANIET Stenen getuigen van WO I in Moorslede en Slypskapelle", 2008, Heemkundige Kring Moorslede: 58 p.

SMEETS 2010

MAARTEN SMEETS, "Archeo-rapport 45. Het archeologisch vooronderzoek aan de Gentsestraat te Moorslede", 2010, Studiebureau Archeologie bvba, Kessel-Lo, 24 p.

TANGHE 1860

KANONIK G.F. TANGHE, "Parochieboek of beschrijving van Moorslede", 1860, Brugge: 96 p.

VAN DEN WEGHE 1977

MEDARD VAN DEN WEGHE, "Geschiedenis van Moorslede", 1977, Handzame: 355 p.

6 Bijlagen

1. Afbeeldingenlijst
2. Sporenlijst
3. Vondstenlijst
4. Tekeningen

6.1 Afbeeldingenlijst

- Afbeelding 1a: Topografische kaart van het ruimere onderzoeksgebied (GISWEST 2010).
- Afbeelding 1b: Ortho-foto met aanduiding van het onderzoeksgebied (GISWEST 2010).
- Afbeelding 2: Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied (KADASTER).
- Afbeelding 3: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN 2010).
- Afbeelding 4: Topografische kaart met gekende sites in en rond Moorslede (CAI 2010).
- Afbeelding 5a: Molens en kapelletjes te Moorslede (LECLUYSE e.a. 1984).
- Afbeelding 5b: Kapel van 'O.L.V. ter Hulp' op de Tuimelare (LECLUYSE e.a. 1984).
- Afbeelding 6: Uitsnede Ferrariskaart met aanduiding onderzoeksgebied (KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2010).
- Afbeelding 7a: Kadasterdocument Moorslede 1835 (LYBEER 2010).
- Afbeelding 7b: Vooraanzicht van het kasteel aan het begin van de 20ste eeuw (DE KEYSER 2008).
- Afbeelding 8: Luchtfoto van het verwoeste Moorslede anno 1918 met het verwoeste kasteel linksboven (LYBEER 2010).
- Afbeelding 9a: Duitse veldmis op de markt van Moorslede 1914/15 (LYBEER 2008).
- Afbeelding 9b: Duitse artilleriestellingen op 27 oktober 1917 (HOUTHAEVE & LECLUYSE 1997).
- Afbeelding 10a: Duitse stellingen, bunkers en kerkhoven in Moorslede (LYBEER 2008).
- Afbeelding 10b: Het kapotgeschoten dorpscentrum, luchtfoto op 28 sept. 1918 (HOUTHAEVE & LECLUYSE 1997).
- Afbeelding 11: Atlas der Buurtwegen met aanduiding onderzoeksgebied (GISWEST 2010).
- Afbeelding 12: Sneeuw en vrieskou op de site (12/2010).
- Afbeelding 13: Profiel 13 (PS13) met lemige bodem.
- Afbeelding 14: Diepteprofiel (PS19) met lemige ondergrond.
- Afbeelding 15: Diepteprofiel (PS53) met zandige ondergrond.
- Afbeelding 16: Diepteprofiel (PS48) met opgehoogde grond.
- Afbeelding 17: Middeleeuwse gracht Sp 1 (links in PS1-KV2).
- Afbeelding 18: Volmiddeleeuwse scherf met brandsporen uit Sp 1 (PS1).
- Afbeelding 19: Kuil Sp 111 gesneden door middeleeuwse gracht (PS1-KV2).
- Afbeelding 20: Coupe 1 op Sp 1 & 111 (PS1-KV2).
- Afbeelding 21: Perceelsgracht a) Sp 5 (PS2) - b) Sp 13 (PS4).
- Afbeelding 22: Perceelsgracht a) Sp 38 (PS8) - b) Sp 62 (PS18).
- Afbeelding 23: Dalbodemgrachten a) Sp 32 (PS7) - b) Sp 42 (PS9).
- Afbeelding 24a: (Paal)kuilen Sp 76 & 84 (PS22-KV1).

- Afbeelding 24b: Coupe 3 op Sp 84 (PS22-KV1).
- Afbeelding 25a: Spoor 97 (PS31).
- Afbeelding 25b: Coupe 6 op Sp 97 (PS31).
- Afbeelding 26a: Spoor 108 (PS38).
- Afbeelding 26b: Coupe 5 op Sp 108 (PS38).
- Afbeelding 27a: Spoor 103 (PS36).
- Afbeelding 27b: Coupe 4 op Sp 103 (PS36).
- Afbeelding 28: Noordzijde bakstenen fundering Sp 33 en puinvulling Sp 34 (PS7).
- Afbeelding 29: Zuidzijde bakstenen fundering Sp 33 en puinvulling Sp 34 (PS7).
- Afbeelding 30: Vondsten puinvulling Sp 34 (PS7).
- Afbeelding 31: Water-/beerput Sp 35 en insteek Sp 36 tegen fundering Sp 33 (PS7).
- Afbeelding 32: Aanzet bakstenen muur Sp 37 in sleufwand (PS7).
- Afbeelding 33: Topografische kaart 'Plan Directeur Iseghem' 21/09/1918 (1/20.000) met aanduiding locatie café 'Het Nachtluchtje'.
- Afbeelding 34: Topografische kaart 27/10/1917 met aanduiding locatie café 'Het Nachtluchtje' (Houthaeye e.a. 1997).
- Afbeelding 35: Twee verschillende Britse stafkaarten uit december 1917 met aanduiding huis 'Sultan' (Rik Lybeer & Ludo Hameeuw).
- Afbeelding 36: Bomkrater met blindganger (PS1-KV2).
- Afbeelding 37a: Bomkrater (PS2).
- Afbeelding 37b: Ontplofte bom (PS9).
- Afbeelding 38a: Houtskool- en ijzerrijk spoor 105 (PS36).
- Afbeelding 38b: Onontplofte gasgranaat (PS41).

Soresma NV - WVI**Projectnr.** 129818-10**Verantwo.** Willem Hantson**Locatie** 10-Moor-Tuin

Spoor	Proefsleuf	Vulling	Aard	Textuur	Beschrijving	Vorm	Opmerkingen	Datering a.d.h.v. aardewerk	Tekening
1	1	Homogeen	Greppel/gracht	Zandige leem	Bruinig grijs Oranje oxidatie-vlekjes Bioturbatie (gangen) Gelig-bruinig grijs Oranje oxidatie-vlekjes Silexkeitjes Bioturbatie (gangen) Bruinig grijs Oranje oxidatie-vlekjes Silexkeitjes Bioturbatie (gangen) Oranje bruin Oxidatie-vlekjes Silexkeitjes Bioturbatie (gangen) Grijzig & oranje-bruin Houtskool & baksteen Silex	Langwerpig	'- Archeo-vondsten (AW) '- Duidelijke aflijning '- Gesneden door recente sporen	12e-13e eeuw	Coupe 1
2	1	Homogeen	Kuil/gracht (?)	Zandige leem	Gelig-bruinig grijs Oranje oxidatie-vlekjes Silexkeitjes Bioturbatie (gangen)	Polygonaal	'- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door recente sporen		
3	1	Homogeen	Kuil/boomval (?)	Zandige leem	Bioturbatie (gangen) Bruinig grijs Oranje oxidatie-vlekjes Silexkeitjes Bioturbatie (gangen)	Ovaal	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Natuurlijk (?)		
4	1	Homogeen	Gracht	Zandige leem Humeus	Oranje bruin Oxidatie-vlekjes Silexkeitjes Bioturbatie (gangen)	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning		
5	2	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Humeus	Grijzig & oranje-bruin Houtskool & baksteen Silex	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999) - Gracht naast oud wegtracé (?)		
6	2	Heterogeen	Gracht/kuil	Zandige leem Licht humeus	Gelig bruin Houtskool & baksteen Ijzerknollen Oranje-grijs Oxidatie-vlekjes	Polygonaal	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Recent spoor (?)		
7	2	Homogeen	Gracht	Zandige klei	Grijs-oranje Houtskool Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten '- Onduidelijke aflijning		
8	2	Homogeen	Gracht	Zandige klei	Grijs-oranje Houtskool Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning		
9	3	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Humeus	Oranje-grijzig bruin Houtskool & baksteen Ijzerconcreties Silex	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999) - Naast oud wegtracé (?)		
10	3	Homogeen	Kuil (?)	Zandige leem Humeus	Oranje bruin Houtskool Ijzerconcreties Silex Bioturbatie (gangen)	Onbepaald	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning		
11	3	Homogeen	Kuil (?)	Zandige leem Humeus	Oranje bruin Houtskool & baksteen Ijzerconcreties Silex	Onbepaald Ovaal	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning		
12	3	Heterogeen	Kuil/gracht (?)	Zandige leem Humeus	Donker oranje bruin Houtskool & baksteen Ijzerconcreties	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door recente sporen - Depressie		
13	4	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Humeus	Oranje-grijzig bruin Houtskool & baksteen Ijzerconcreties Steen	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning		
14	4	Homogeen	Greppel/kuil	Zandige leem Licht humeus	Grijzig bruin Houtskool & baksteen Oxidatie-vlekjes	Langwerpig (afgerond)	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999)		
15	4	Homogeen	Kuil	Zandige leem	Oranje-grijzig bruin	Cirkel	- Geen archeo-vondsten		

				Licht humeus	Baksteen	(Ø 120 cm) - Onduidelijke aflijning	
					Oxidatie-vlekjes	- Recent (?)	
16	4	Homogeen	Gracht	Zandige leem	Oranje bruin	Langwerpig - Geen archeo-vondsten	
				Licht humeus	Houtskool & baksteen	- Duidelijke aflijning	
					Oxidatie-vlekjes		
17	4	Heterogeen	Gracht	Zandige leem	Donker grijsig bruin	Langwerpig - Archeo-vondsten (metaal, glas)	WO1 (1914-1918)
				Humeus	Houtskool & baksteen	- Duidelijke aflijning	
					Organisch materiaal	- Depressie	
					Ijzer		
18	4	Heterogeen	Gracht	Zandige klei	Oranje-grijsig bruin	Langwerpig - Archeo-vondsten (AW, metaal)	Post-16e eeuw
				Zandige leem	Houtskool & baksteen	- Duidelijke aflijning	WO1 (?)
				Humeus			
19	4	Homogeen	Kuil (?)	Zandige klei	Grijs	Rechthoek - Geen archeo-vondsten	
					Baksteen	- Duidelijke aflijning	
						- Gesneden door drainage (999)	
						- Deels in sleufwand	
20	4	Homogeen	Kuil	Zandige leem	Bruin	Rechthoek - Geen archeo-vondsten	
				Humeus	Houtskool	- Duidelijke aflijning	
					Ijzerconcreties		
21	4	Homogeen	Kuil	Zandige leem	Oranje bruin	Cirkel - Geen archeo-vondsten	
				Humeus	Ijzerconcreties	- Duidelijke aflijning	
22	4	Heterogeen	Kuil	Zandige leem	Oranje bruin & oranje grijs	Rechthoek - Geen archeo-vondsten	
				Humeus	Ijzerconcreties	- Duidelijke aflijning	
23	5	Heterogeen	Gracht	Zandige leem	Oranje-grijsig bruin	Langwerpig - Geen archeo-vondsten	
				Licht humeus	Houtskool & baksteen	- Onduidelijke aflijning	
					Ijzerconcreties	- Vage aflijning aangrenzend wegtracé (?)	
					Oxidatie-vlekjes		
24	6	Heterogeen	Gracht	Zandige leem	Oranje bruin	Langwerpig - Geen archeo-vondsten	
				Licht humeus	Houtskool & baksteen	- Duidelijke aflijning	
					Ijzerconcreties	- Aangrenzend wegtracé (?)	
					Oxidatie-vlekjes		
25	6	Heterogeen	Kuil (?)	Zandige leem	Bruin	Onbepaald - Geen archeo-vondsten	
				Licht humeus	Houtskool & baksteen	Polygonaal - Duidelijke aflijning	
					Ijzerconcreties	- Deels in sleufwand	
26	6	Heterogeen	Kuil (?)	Zandige leem	Oranje bruin	Trapezium - Archeo-vondsten (AW)	14e-17e eeuw
				Licht humeus	Houtskool & baksteen	- Onduidelijke aflijning	
					Ijzerconcreties	- Deels in sleufwand	
					Silex	- Depressie	
27	6	Heterogeen	Gracht	Zandige leem	Donker bruinig grijs	Langwerpig - Geen archeo-vondsten	
				Humeus	Houtskool & baksteen	- Duidelijke aflijning	
					Ijzer	- Binnen recente sporen	
						- Depressie & ophoging	
28	7	Heterogeen	Gracht	Zandige leem	Oranje-grijsig bruin	Langwerpig - Geen archeo-vondsten	
				Humeus	Houtskool & baksteen	- Onduidelijke aflijning	
					Ijzerconcreties		
29	7	Homogeen	Gracht/ wegtracé (?)	Zandige leem	Oranje bruin	Langwerpig - Geen archeo-vondsten	
				Licht humeus	Houtskool & baksteen	- Onduidelijke aflijning	
					Oxidatie-vlekjes	- Gesneden door drainage (999)	
30	7	Heterogeen	Kuil	Zandige leem	Oranje-bruinig grijs	Halve cirkel - Geen archeo-vondsten	
				Licht humeus	Houtskool & baksteen	(Ø 2 m) - Duidelijke aflijning	
					Oxidatie-vlekjes	- Deels in sleufwand	
31	7	Homogeen	Gracht/kuil	Zandige leem	Oranje-grijsig bruin	Langwerpig - Geen archeo-vondsten	
				Licht humeus	Houtskool & baksteen	breed - Duidelijke aflijning	
					Oxidatie-vlekjes	- Gesneden door drainage (999)	
32	7	Heterogeen	Gracht	Zandige leem	Donker bruinig grijs	Langwerpig - Geen archeo-vondsten	
				Humeus	Houtskool & baksteen	- Duidelijke aflijning	
				Puinig	Hout & ijzer	- Recent tussen recente sporen	
					Puin	- Depressie	

33	7		Bakstenen fundament muur		Dubbele rij oranje-rode baksteen met leemmortel (puin ertussen: Sp 34) <i>Café "t Nachtluchtje"</i>	Rechthoek	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Deels in sleufwand	
34	7	Heterogeen	Puin	Zandige leem Licht humeus Puinig	Gelig bruin Veel baksteen Lood	Rechthoek (L: 6,5 m)	- Archeo-vondsten (glas, WO1) - Duidelijke aflijning - Binnen Sp 33	19e-begin 20e eeuw Verwoest in WO1 (1914-1918)
35	7	Heterogeen	Waterput	Zandige leem Humeus	Donker gelig bruin Oranje-rode baksteen met leemmortel Puin	Cirkel (Ø 1 m)	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Tegen muur (Sp 33) gelegen	
36	7	Heterogeen	Insteeek waterput	Lemig zand	Licht bruinig geel Baksteen Puin	Halve cirkel (Ø 3 m)	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Deels in sleufwand - Tegen muur (Sp 33) gelegen	
37	7		Bakstenen fundament muur		Rij oranje-rode baksteen met leemmortel	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Deels in sleufwand - Onbepaalde structuur	
38	8	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje-grijzig bruin Houtskool & baksteen Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
39	8	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Licht oranje-grijzig bruin Houtskool & baksteen Ijzerconcreties	Langwerpig schuin	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999)	
40	8	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Humeus Puinig	Donker bruinig grijs Veel baksteen Houtskool Ijzer	Langwerpig schuin	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Recent gedempt	
41	9	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje-grijzig bruin Houtskool & baksteen Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning	
42	9	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Licht gelig grijze kern Donker grijzig bruin Houtskool & baksteen Organisch materiaal Ijzerconcreties	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gedempt - Recentere kern	
43	10	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje-grijzig bruin Veel baksteen Houtskool Ijzer & puin	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Recenter gedempt	
44	10	Heterogeen	(Paal?)kuil	Zandige leem Humeus	Oranje bruin & zwartig bruin Houtskool Ijzerconcreties	Cirkel (Ø 50 cm)	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Recent (?)	
45	11	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje-grijzig bruin Weinig houtskool & baksteen Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning	
46	11	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje-grijzig bruin Weinig houtskool Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning	
47	11	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje-grijzig bruin Houtskool & baksteen Ijzer	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Recent (?)	
48	12	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje-grijzig bruin Weinig houtskool Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning	
49	12	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Baksteen & weinig houtskool Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Recent (?)	

50	12	Heterogeen	Kuil/gracht	Zandige leem Licht humeus	Licht & donker oranje-grijzig bruin Houtskool Oxidatie-vlekjes Ijzer	Polygonaal - Archeo-vondsten (AW) (afgerond) - Duidelijke aflijning	Post-14e eeuw
51	13	Heterogeen	Kuil/gracht	Zandige leem Humeus	Bruinig grijs Houtskool & baksteen Kalk & silex Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten breed - Duidelijke aflijning - Recent (?)	
52	13	Heterogeen	Kuil	Zandige leem Licht humeus	Gelig bruin & grijs Houtskool Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Rechthoek - Geen archeo-vondsten (afgerond) - Onduidelijke aflijning (2 x 1 m) - Recent (?)	
53	14	Heterogeen	Gracht	Zandige klei Licht humeus	Bruinig grijs Weinig houtskool Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Natuurlijk (?)	
54	15	Homogeen	Gracht	Zandige klei Licht humeus	Bruinig grijs Houtskool Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Natuurlijk (?)	
55	15	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje-grijzig bruin Houtskool Silex Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten schuin - Onduidelijke aflijning	
56	15	Homogeen	Kuil	Zandige leem Licht humeus	Donker bruinig grijs Weinig houtskool Oxidatie-vlekjes	Halve cirkel - Geen archeo-vondsten (Ø 80 cm) - Duidelijke aflijning - Deels in sleufwand	
57	16	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Donker oranje-grijzig bruin Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Natuurlijk (?)	
58	16	Homogeen	Gracht	Zandige klei Licht humeus	Donker bruinig grijs Baksteen & weinig houtskool Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten breed - Onduidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999) - Depressie	
59	16	Homogeen	Kuil	Zandige leem Humeus	Donker grijzig bruin Houtskool & baksteen Ijzerconcreties Silex	Cirkel - Geen archeo-vondsten (Ø 120 cm) - Duidelijke aflijning - Recent (?)	
60	16	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Donker gelig bruin Houtskool Silex	Langwerpig - Geen archeo-vondsten schuin - Duidelijke aflijning - Recent (?)	
61	17	Homogeen	Gracht	Zandige silt Humeus	Donker bruinig grijs Weinig houtskool & baksteen Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
62	18	Homogeen	Gracht	Zandige silt Humeus	Donker bruinig grijs Weinig houtskool & baksteen Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes Silex	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
63	19	Heterogeen	Gracht/greppel (?)	Zandige leem Licht humeus	Bruinig grijs Veel houtskool Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Evenwijdig met Sp 64 (PS19)	
64	19	Heterogeen	Gracht/greppel (?)	Zandige leem Licht humeus	Bruinig grijs Veel houtskool Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Evenwijdig met Sp 63 (PS19)	
65	20	Heterogeen	Gracht/greppel (?)	Zandige leem Wat kleilig Licht humeus	Roestbruin & bruinig grijs Houtskool	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door recente sporen	

66	20	Heterogeen	Gracht/greppel (?)	Zandige leem Wat kleilig Humeus	Donker bruin Houtskool Ijzerconcreties	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
67	20	Homogeen	Gracht (?)	Zandige leem Licht humeus	Bruin Houtskool Ijzerconcreties	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
68	20	Heterogeen	Gracht/greppel	Zandige leem Licht humeus	Bruin & donker bruin Houtskool	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
69	20	Heterogeen	Kuil	Zandige leem Licht humeus	Bruin tot donker bruin Houtskool	Cirkel - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
70	20	Homogeen	Gracht/greppel	Zandige leem Wat kleilig Licht humeus	Bruin Houtskool	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
71	21	Homogeen	Gracht/greppel	Zandige leem Humeus	Bruin Houtskool	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door recente sporen	
72	21	Homogeen	Gracht/greppel	Zandige leem Humeus	Bruin Houtskool	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
73	21	Homogeen	Gracht/greppel	Zandige leem Licht humeus	Bruin Houtskool	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
74	22	Heterogeen	Gracht/kuil	Zandige leem Humeus	Donker bruinig grijs Houtskool & weinig baksteen Ijzerconcreties	Langwerpig - Geen archeo-vondsten Onbepaald - Duidelijke aflijning - Einde sleuf	
75	22	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Gelig bruin Weinig houtskool Ijzerconcreties Silex	Langwerpig breed - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999)	
76	22	Heterogeen	(Paal?)kuil	Zandige leem Licht humeus	Gelig grijs Houtskool Bioturbatie (gangen)	Cirkel - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	Coupe 2
77	22	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje-grijzig bruin Houtskool & weinig baksteen Oxidatie-vlekjes Bioturbatie (gangen)	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning	
78	23	Homogeen	Gracht/greppel	Zandige leem	Licht oranje-grijzig bruin Weinig houtskool Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning	
79	23	Homogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Gelig bruin Weinig houtskool Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999) - Bevat Sp 80 (PS23)	
80	23	Homogeen	(Paal?)spoor	Zandige leem Licht humeus	Bruinig grijs Houtskool & weinig baksteen Oxidatie-vlekjes	Rechthoek (30 x 60 cm) - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gelegen in Sp 79 (PS23)	
81	23	Heterogeen	Gracht/kuil/ poel	Zandige leem Licht humeus	Gelig bruin tot bruinig grijs Veel houtskool Oxidatie-vlekjes Silex	Langwerpig - Geen archeo-vondsten Onbepaald - Onduidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999) - Tot einde sleuf	
82	24	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje-grijzig bruin Houtskool Oxidatie-vlekjes Silex	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999)	
83	24	Homogeen	Greppel/ drainage (?)	Zandige leem Humeus	Donker grijzig bruin Houtskool & baksteen	Langwerpig gebogen - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning	
84	22 KV1	Heterogeen	(Paal?)spoor	Zandige leem Licht humeus	Gelig-grijzig bruin Veel houtskool Oxidatie-vlekjes	Cirkel - Geen archeo-vondsten (Ø 50 cm) - Onduidelijke aflijning - Ev. In lijn met Sp 76 (PS22-KV1)	Coupe 3
85	25	Homogeen	Kuil	Zandige leem	Donker blauwig grijs	Driehoek - Geen archeo-vondsten	

					Weinig organisch materiaal Oxidatie-vlekjes	(2 x 1,5 m)	- Duidelijke aflijning - Deels in sleufwand - Gelegen in Sp 86 (PS25)
86	25	Heterogeen	Gracht/kuil/ poel	Zandige leem Licht humeus	Gelig-grijsig bruin Houtskool & baksteen Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig Onbepaald	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Bevat Sp 85 (PS25) - Tot einde sleuf - Perceelsgracht (?)
87	25	Heterogeen	Gracht/greppel	Zandige leem Licht humeus	Licht bruinig grijs Houtskool Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999) - Evenwijdig met perceelsgrens
88	25	Heterogeen	Gracht/kuil/ poel	Zandige leem Licht humeus	Gelig-grijsig bruin tot bruinig grijs Houtskool & baksteen Oxidatie-vlekjes	Langwerpig Onbepaald	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999) - Tot einde sleuf - Perceelsgracht (?)
89	26	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Humeus	Donker bruinig grijs Houtskool Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999) & Sp 90 (PS26) - Perceelsgracht (?)
90	26	Heterogeen	Kuil	Zandige leem	Donker blauwig grijs Oxidatie-vlekjes	Rechthoek (140x100cm)	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Snijdt drainage (999): recent (?) - Deels in sleufwand - Gelegen in Sp 89 (PS26)
91	26	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Humeus	Donker bruinig grijs Houtskool & baksteen Ijzer (WO1) Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door recente sporen - Bomscherven WO1
92	27	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Humeus	Donker grijsig bruin & oranje-geel Organisch materiaal Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gelegen langs Sp 93 (PS27)
93	27	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Humeus	Donker grijsig bruin Houtskool & baksteen Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gelegen langs Sp 92 (PS27) - Gesneden door recente sporen
94	30	Heterogeen	Gracht/talud	Zandige klei Licht humeus	Bruinig grijs Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes Bioturbatie (wortels & gangen)	Langwerpig Onbepaald	- Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Talud van weg of perceelsgracht (?) - Natuurlijk (?)
95	31	Homogeen	Gracht/kuil	Zandige leem Licht humeus	Bruinig grijs Houtskool Oxidatie-vlekjes Bioturbatie (wortels & gangen)	Onbepaald	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Deels in sleufwand
96	31	Heterogeen	Bomkrater	Zandige leem Humeus	Donker grijsig bruin Houtskool & baksteen Oxidatie-vlekjes Bomscherven	Cirkel (Ø 4 m)	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Deels in sleufwand - WO1
97	31	Homogeen	Paalspoor	Zandige leem Licht humeus	Donker grijs Houtskool Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Vierkant (30 x 30 cm)	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning
98	32	Homogeen	Kuil	Zandige leem Humeus	Donker grijs Houtskool & baksteen Ijzerconcreties	Cirkel (Ø 120 cm)	- Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Deels in sleufwand
99	34	Heterogeen	Gracht/kuil	Zandige leem	Donker bruinig grijs	Onbepaald	- Geen archeo-vondsten

				Humeus	Houtskool Ijzerconcreties Metaalslak Kasseisteen	- Onduidelijke aflijning - Deels in sleufwand - Recent (?)	
100	35	Heterogeen	Gracht/kuil	Zandige leem (Licht) humeus Puinig	Gelig bruin tot grijs zwart Houtskool & baksteen Steenkool Grint	Langwerpig - Geen archeo-vondsten Onbepaald - Onduidelijke aflijning - Gedempte perceelsgracht langs weg (?) - Recent (?)	
101	35	Heterogeen	Kuil/gracht (?)	Zandige leem Humeus	Donker grijs bruin Houtskool Oxidatie-vlekjes Bomscherven	Langwerpig - Geen archeo-vondsten Ovaal - Duidelijke aflijning - Bomkrater WO1 (?)	
102	35	Heterogeen	(Paal?)kuil	Zandige leem Humeus	Donker grijs bruin Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Halve cirkel - Geen archeo-vondsten (Ø 75 cm) - Duidelijke aflijning - Deels in sleufwand - Bomkrater WO1 (?)	
103	36	Heterogeen	Kuil/greppel	Zandige leem Humeus Verbrand	Gelig-grijs bruin tot grijs zwart Veel houtskool Veel steenkool Silex	Langwerpig - Geen archeo-vondsten Driehoek - Duidelijke aflijning - Brandspoor/dump WO1 (?) - Verlengde Sp 107 (PS37)	Coupe 4
104	36	Heterogeen	Kuil/gracht	Zandige leem Humeus	Bruinig grijs Houtskool & weinig baksteen Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten Polygonaal - Onduidelijke aflijning - WO1 (?)	
105	36	Heterogeen	Kuil/gracht	Zandige leem Humeus (kern) Verbrand (kern)	Donker bruinig grijze kern Bruinig geel daarrond Houtskool	Langwerpig - Geen archeo-vondsten banden - Duidelijke aflijning - WO1 (?)	
106	36	Homogeen	Gracht/greppel	Zandige leem Licht humeus	Ijzer, steen & kalk Gelig-bruinig grijs Houtskool & weinig baksteen Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten schuin - Duidelijke aflijning	
107	37	Heterogeen	Gracht/greppel	Zandige leem Licht humeus Verbrand	Gelig-grijs bruin tot grijs zwart Houtskool Ijzer Silex	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Brandspoor WO1 (?) - Verlengde Sp 103 (PS36)	
108	38	Heterogeen	(Paal?)kuil	Fijn zandige leem Licht humeus (kern)	Licht oranje-grijs wit Licht bruinig grijze kern Veel houtskool Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes Bioturbatie (gangen)	Dubbele - Geen archeo-vondsten Cirkel - Duidelijke aflijning (Ø 60 cm) - Paalkuil met paalspoor of boomval (?) (Ø 25 cm)	Coupe 4
109	39	Heterogeen	Gracht/kuil	Zandige leem Humeus	Donker gelig bruin Baksteen Ijzerconcreties	Langwerpig - Geen archeo-vondsten Onbepaald - Duidelijke aflijning - Perceelsgracht (?) - Tot einde sleuf	
110	1 KV2	Heterogeen	Gracht/greppel	Zandige leem Licht humeus	Grijs-geel-oranje bruin Houtskool & baksteen Ijzerconcreties Silex	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999) & bomkrater	
111	1 KV2	Heterogeen	Gracht/kuil	Zandige leem Licht humeus	Grijs & gelig bruin Houtskool Ijzerconcreties	Langwerpig - Geen archeo-vondsten Ronde - Duidelijke aflijning uitstulping - Gesneden door Sp 1 (PS1)	
112	43	Heterogeen	Gracht/kuil	Zandige klei Licht humeus	Donker oranje bruin & donker bruinig grijs Houtskool Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten Onbepaald - Duidelijke aflijning dwars - cf. Sp 3 (PS1)	
113	44	Heterogeen	Gracht	Kleiig zand Humeus	Bruinig grijs tot donker grijs Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Gesneden door drainage (999) - Recente vulling	

114	44	Heterogeen	Gracht	Zandige klei Licht humeus	Oranje-grijsig bruin Houtskool & baksteen Ijzerconcreties Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten dwars - Duidelijke aflijning - cf. Sp 112 (PS43)
115	45	Heterogeen	Gracht	Kleiig zand Humeus	Donker bruinig grijs Houtskool & baksteen Ijzerconcreties	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Duidelijke aflijning - Recente vulling (?) - Cf. Sp 113 (PS44)
116	50	Heterogeen	Kuil	Zandig-kleiige leem	Oranje-grijsig bruin Houtskool Oxidatie-vlekjes	Polygonaal - Geen archeo-vondsten (afgerond) - Onduidelijke aflijning - WO1 (?)
117	51	Heterogeen	Gracht/kuil	Zandige leem Licht humeus	Gelig-grijsig bruin Houtskool & baksteen Oxidatie-vlekjes Ijzer	Langwerpig - Geen archeo-vondsten Onbepaald - Onduidelijke aflijning - Einde sleuf - Recent (?) - Perceelsgracht (?)
118	52	Heterogeen	Gracht	Zandige leem Licht humeus	Oranje bruin & grijs Houtskool & baksteen Oxidatie-vlekjes	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Einde sleuf - Recent (?) - Perceelsgracht (?)
119	53	Heterogeen	Gracht/greppel	Zandige leem Licht humeus	Oranje bruin Houtskool & weinig baksteen Ijzerconcreties	Langwerpig - Geen archeo-vondsten - Onduidelijke aflijning - Recent (?) - Mogelijke doordruk van band maaimachine

Soresma NV - WVI**Projectnr.** 129818-10**Verantwo.** Willem Hantson**Locatie** 10-Moor-Tuim

Spoor	Proefsleuf	Categorie	# fragmenten	Bakking	Fabricage	Opmerkingen	Datering	Foto's
1	1	Aardewerk	1	Grijs	Wiel	- Lichte wand met roet & gebakken leem aan buitenzijde: kookpot	12de-13de eeuw	
Losse vondst	3	Aardewerk	1	Rood	Wiel	- Wand met loodglazuur aan buitenzijde & zandverschraling	post-15de eeuw	
17	4	Metaal	1			- Fragment ontsteking bom/obus/granaat (Ø 55mm)	WO1	
		Steen	1			- Vierkant (9x9mm) en flinterdun (1mm) natuurstenen inlegwerk		
18	4	Aardewerk	1	Geel	Wiel	- Wand met (zout?)glazuur aan buitenzijde	post-16de eeuw	
		Metaal	1			- Langwerpig stuk ijzer met rechthoekige doorsnede (27x10mm)	WO1 (?)	
Losse vondst	4	Steen	1			- Stuk steenkool	Recent	
Losse vondst	5	Aardewerk	1	Steengoed	Wiel	- Wand met ribbels aan binnenzijde & engobe aan beide zijden	post-14de eeuw	
26	6	Aardewerk	1	Rood	Wiel	- Geprofileerde & sterk verweerde wand met loodglazuur & ribbel aan binnenzijde: open vorm	14de-17de eeuw	
34	7	Metaal	2			- Lader met drie kogelhulzen (L: 55mm, Ø 8mm, Ø 11mm)	WO1	
		Glas	1		Vorm	- Geladen kogel zelfde type (L: 80mm)		
WO1-put	7	Metaal	1			- Pastelgroen melkglas met versiering: fragment postuur (?)	19de-20ste eeuw	
WO1-put	12	Metaal	1			- Dubbel geplooid metalen band (20mm breed): hengsel/handvat (?)	WO1	
50	12	Aardewerk	3	Rood	Wiel	- Fragment koperen geleidingsband granaat	WO1	
		Steen	1			- 3x wand met loodglazuur aan binnen- & buitenzijde, geblakerd	post-14de eeuw	
Losse vondst	13	Aardewerk	2	Wit	Hand	- Stuk steenkool		
Losse vondst	21	Steen	2			- 2x steelfragment pijpje van witte pijpaaarde	16de-19de eeuw	
WO1-put	22	Metaal	1			- 2x wit amorf gesteente, met groenbruine verglazing aan buitenzijde		
WO1-put	30	Metaal	2			- Fragment koperen kop bom/obus/granaat	WO1	
						- 2x koperen ringen/schijven (Ø 55mm, Ø 20mm) bom/obus/granaat	WO1	
						verdachte wit (-groene) substantie		
Losse vondst	34	Aardewerk	1	Rood	Wiel	- Wand met loodglazuur aan beide zijden, geblakerde buitenzijde	post-14de eeuw	
Losse vondst	45	Aardewerk	1	Rood	Wiel	- Stuk geprofileerde standing open vorm (bord/schaal/kom) met loodglazuur aan binnenzijde	post-14de eeuw WO1-context (?)	

Soresma NV - WVI**Projectnr.** 129818-10**Verantwo.** Willem Hantson**Locatie** 10-Moor-Tuim

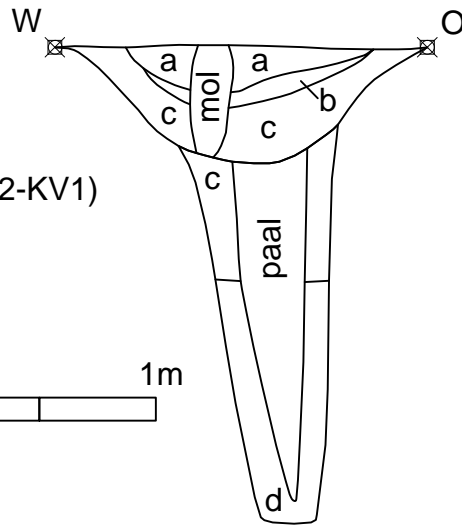
Profiel-nr.	Proefsleuf	Oriëntatie	Foto's	Opmerkingen
1	1	O		N uiteinde PS1
2	1	W		midden PS1
3	2	W		Z uiteinde PS2
4	3	O		midden PS3
5	3	O		Z uiteinde PS3
6	5	O		N uiteinde PS5
7	5	O		Z uiteinde PS5
8	7	O		N uiteinde PS7
9	8	O		Z uiteinde PS8
10	11	O		N uiteinde PS11
11	11	O		Z uiteinde PS11
12	13	W		N uiteinde PS13
13	13	W		Z uiteinde PS13
14	14	W		midden PS14
15	16	W		N uiteinde PS16
16	17	O		Z uiteinde PS17
17	18	W		midden PS18
18	19	ZW		diepteprofiel Z uiteinde PS19
19	21	W		midden PS19
20	23	W		N uiteinde PS23
21	22 (KV1)	Z		N zijde KV1
22	25	ZW		ZO uiteinde PS25
23	25	ZW		NW uiteinde PS25
24	27	NO		ZO uiteinde PS27
25	28	Z		W uiteinde PS28
26	29	Z		midden PS29
27	30	Z		W uiteinde PS30
28	31	W		midden PS31
29	32	O		N uiteinde PS32
30	34	W		N uiteinde PS34
31	36	O		Z uiteinde PS36
32	39	O		Z uiteinde PS39
33	41	O		N uiteinde PS41
34	1 (KV2)	W		O zijde KV2
35	44	W		midden PS44
36	47A	W		N uiteinde PS47A
37	47B	O		diepteprofiel midden PS47B
38	48	N		W uiteinde PS48
39	48	Z		diepteprofiel O uiteinde PS48
40	49	W		Z uiteinde PS49
41	53	O		midden PS53

Soresma NV - WVI**Projectnr.** 129818-10**Verantwo.** Willem Hantson**Locatie** 10-Moor-Tuim

Coupe-nr.	Spoor	Proefsleuf	Tekeningblad	Opmerkingen
1	1	1 (KV2)	3	Dwarsdoorsnede gracht/greppel (ME)
2	76	22 (KV1)	3	(Paal?)kuil
3	84	22 (KV1)	3	Paalkuil met paal in uitgehaalde helft
4	103	36	4	Dwarsdoorsnede gracht/greppel (Recent/WO1)
5	108	38	4	Boomval
6	97	31	4	(Paal?)spoor
Kijkvenster				
1	76 & 84	22	1	Twee losse mogelijke paalkuilen
2	1 & 111	1	2	Gracht/greppel (ME), doorsneden kuil/verkleuring
	110			Recentere greppel & bom + krater WO1

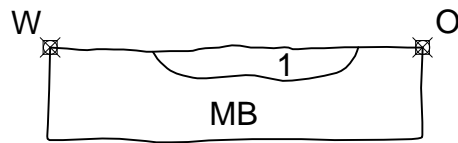
10 Moor Tuim
 Coupe 3: Sp 84 (PS22-KV1)
 09/12/'10 W.H.
 1/20

0 1m

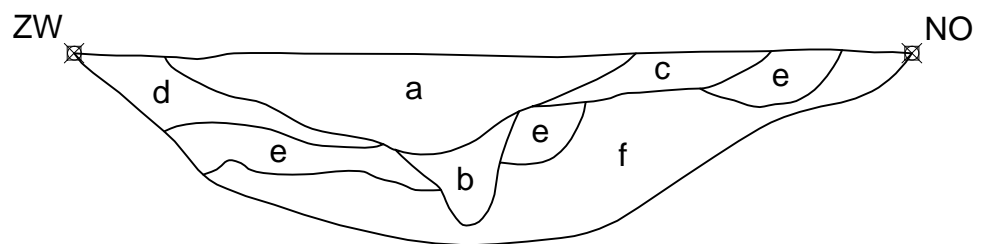
10 Moor Tuim
 Coupe 2: Sp 76 (PS22-KV1)
 09/12/'10 B.V.C.
 1/20

0 1m

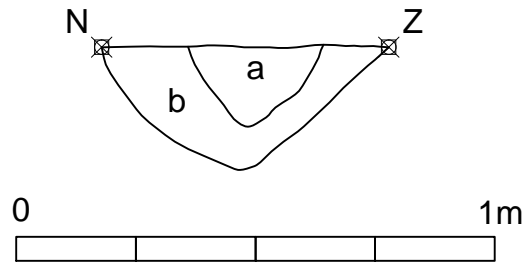

10 Moor Tuim
 Coupe 1: Sp 1 (PS1-KV2)
 09/12/'10 W.H. & B.V.C.

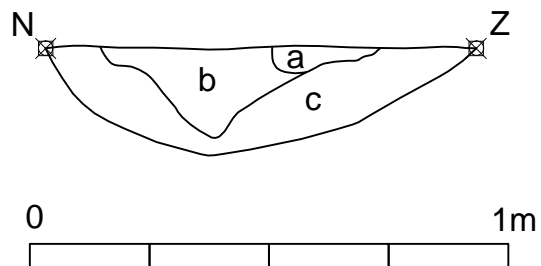
1/20
 0 1m

10 Moor Tuim
 Coupe 6: Sp 97 (PS31)
 09/12/'10 W.H. & B.V.C.
 1/20

10 Moor Tuim
 Coupe 5: Sp 108 (PS38)
 09/12/'10 W.H. & B.V.C.
 1/20

10 Moor Tuim
 Coupe 4: Sp 103 (PS36)
 09/12/'10 W.H. & B.V.C.
 1/20

